

A Luther
Kiadó
adventi
könyvvására
▶ 7–10. oldal

„Egy száz atyafinak el lehet azt nézni, hogy nem éppen román, mert a rebelis magyarokhoz képest legalább lojális. Nem kíván semmiféle autonómiát, jobban tud románul, mint németül...”
Habemus Johannem! ▶ 3. oldal

„Nem volt sebezhetetlen, sőt súlyos sebeket is kapott, amelyeket a szeretetlenség, az igazságtalanság és a képmutatók magatartása ütött rajta. Földi életútja végén gyógyíthatatlan betegség tört rá.”
In memoriam dr. Böröcz Enikő ▶ 14. oldal

Egyházkerületi közgyűlések ▶ 3. oldal
A kilencedik kompetencia ▶ 4. oldal
Korálok és genfi zsolotárak ▶ 6. oldal
Adventi jegyzetlapok ▶ 6. oldal
Igazi öröm – türelemmel ▶ 11. oldal
Napos oldal ▶ 12. oldal

Sarki fényzónán advent jegyében

Tárgyalás az egyházak vezetőivel

Balog Zoltán november 20-án megbeszélést folytatott a négy történelmi egyház vezetőjével. Az Emberi Erőforrások Minisztériumának vezetője megerősítette, hogy a kormányhatározatokban rögzített egyházi fejlesz-

téseket a korábbi szándékokkal összhangban támogatják. A megbeszélésen részt vett Erdő Péter bíboros, a Magyar Katolikus Püspöki Konferencia elnöke, Bölcskei Gusztáv, a Magyarországi Református Egyház Zsi-

natának lelkes elnöke, Gáncs Péter, a Magyarországi Evangélikus Egyház elnök-püspöke és Heisler András, a Magyarországi Zsidó Hitközségek Szövetségének elnöke.

■ EMMI

Kihalt alagsor helyén gyülekezeti központ

▶ **Történelmi és örömteli fordulópontjához érkezett az Óbudai Evangélikus Egyházközség: a hányatott múltú gyülekezet november 23-án ünnepi istentisztelet és közgyűlés keretében vehette birtokba a templom háromszáznegyven négyzetméter összterületű, felújított alagsorát. Az új gyülekezeti központot az Északi Egyházkerület püspöke, Fabiny Tamás és a Budai Egyházmegye eperese, Bence Imre szentelte fel. Az ünnepségen részt vett Varga Mihály nemzetgazdasági miniszter, a kerület országgyűlési képviselője, valamint az Emberi Erőforrások Minisztériumának és Óbuda–Békásmegyér Önkormányzatának több képviselője is.**

Több évtizedes áldatlan időszakot zárhatott le az Óbudai Evangélikus Egyházközség gyülekezete: a mintegy negyven évig kényszerből bérebe adott helyiség újra a hívők közösségét szolgálja. Az ünnepi közgyűlés rendhagyó módon megelőzte az istentiszteletet. Jakab Béla parókus lelkes köszöntése után a gyülekezet felügyelője, dr. Györfi Károly tartott be-

számolt a 2012-ben megkezdett felújítás munkálatairól.

A templom alagsorát erősen leromlott állapotban találták, a falak nedvesedtek, a villamos hálózat, a fűtésrendszer és a nyílászárók cserére szorultak. Hogy a belső rekonstrukciót elkezdhessék, legelőször a templom csapadékvíz-elvezetését kellett megoldani, amely a templom körüli

járda és a támfalak felújításával, alagsóvezéssel meg is valósult. A felújítási terveket a Benczúr Építésziroda készítette, a generálkivitellezést az A-Modul Zrt. végezte.

A teljes költség 48 millió forint volt, a gyülekezet saját forrásból az összeg tíz százalékát tudta állni. Az Emberi Erőforrások Minisztériumának pályázatainak összesen 18 millió forintot sikerült elnyerni, Óbuda–Békásmegyér Önkormányzata három év alatt 11 millió forinttal támogatta a felújítást. A költségekből részt vállalt a Magyarországi Evangélikus Egyház és a Budai Evangélikus Egyházmegye (7,1 és 0,4 millió forinttal), illetve a lipcsei Gusztáv Adolf Segélyszervezet tízezer euróval. A rekonstrukció befejezéséhez és a helyiségek berendezéséhez a gyülekezet 6,6 millió forintnyi kölcsönt is kénytelen volt felvenni.

▶ Folytatás a 4. oldalon

Evangelikus elnök Románia élén

▶ **Negyed évszázaddal ezelőtt csodaként emlegették a megdönthetetlennek hitt Nicolae Ceaușescu elkergetését. Egy hónappal a temesvári forradalom kitörésének évfordulója előtt újabb csoda történt. Az evangélikus erdélyi szász Klaus Johannis fantasztikus hajrával legyőzte az ortodox román Victor Ponta-t, és Románia elnöke lett. Megválasztott államfőként egyik első útja a kilencvenharmadik születésnapját ünneplő Mihály volt királyhoz vezetett, aki történetesen a Hohenzollern–Sigmaringen-ház sarja.**

A nemzetiségét büszkén hirdető Johannis a nyolcvanas években pedagógusként, majd tanfelügyelőként és főtanfelügyelőként kezdte karrierjét az erdélyi szászok alapította Nagyszebenben. A halk szavú, a

román politikusok többségével ellentétben közéleti megnyilvánulásában és szerepléseiben is visszafogott Johannis sokáig csupán a Romániai Németek Demokrata Fóruma keretében fejtett ki közéleti tevékeny-

séget. Tizennégy évvel ezelőtt az akkor már általa irányított német fórum színeiben Nagyszeben – 1945 utáni első német – polgármesterévé választották, ami nagy meglepetésnek számított a 95 százalékban románok lakta megyeszékhelyen. Azóta valamennyi helyhatósági megméretésen újraválasztották, Nagyszeben a legsikeresebb romániai városok egyike lett.

Innen vezetett az út a nagypolitikába: Johannist idén nyáron a legnagyobb ellenzéki erőnek számító jobb-közép Nemzeti Liberális Párt elnökévé választották.

▶ Folytatás a 4. oldalon

Gyermekeket várok

■ BALICZA IVÁN

Advent van ismét. Akik az *Evangelikus Életet* olvassák, feltehetőleg jól tudják, mit jelent ez a szó. *Advent*: eljövétel. Sok mindennek az eljövételére várunk, az emberi élet szüntelen várakozás. Várakozás a holnapra, egy szerelemre, gyógyulásra, munkahelyre, jobb jövőre, a boldogságra. Aki semmit nem vár, az lelkiileg már halott.

Nekünk, keresztényeknek ezért pontosítanunk kell az advent jelentését. Számunkra így hangzik: *adventus Domini*, vagyis az *Úr eljövetele*. Mi Isten ígéretének beteljesedésére várunk, arra, hogy az Úr eljön népéhez. Ezt az ígéretet Ézsaiás próféta hirdette meg: „A nép, amely sötétségben jár, nagy világosságot lát. (...) Mert egy gyermek születik nekünk, fiú adatik nekünk. Az uralom az ő vállán lesz, és így fogják nevezni: Csodálatos Tanácsos, Erős Isten, Örökkévaló Atya, Békesség Fejedelme!” (Ézs 9,1.5)

Gyermekeket várunk. Istent várjuk, aki gyermekeként születik közénk.

Számomra az idén már korán elkezdődött az advent. Tavasz elején tudtatta fiam és menyem az örömhírt: „Megint nagypapa lesz. Gyermekeket várunk.” Így lett nekem ez az egész év adventi idő, a várakozás, a kibontakozás, és október 31-én – milyen jóleső érzés ez a dátum egy evangélikus lelkész nagyapának – a beteljesedés, a megérkezés ideje. Ennek a várakozásnak az emléke él bennem, amikor most az *adventus Domini* napjai kezdődnek.

Egy másik gyermeket várok, a próféta által ígért fiút, az Isten Fiát.

Egy gyermek várása megváltoztatja az ember életét. Még meg sem született, de máris a középpontban áll. Reménység ébred, álmok, tervek születnek, imádságok kísérik jövetelét.

Gyermekeket várni áldott állapot, örömteli és szép, hiszen a gyermekben az élet megy tovább. Gyermekeket várva egyúttal annak a csodáját élhetjük át, amit az indiai költő, Rabindranáth Tagore írt le: „Minden gyermek születése jele annak, hogy Isten még nem mondott le az emberről.” Van tehát reménység, van jövő.

Ezért az advent a reménység ideje. Akit várunk, a bejelentett, felénk is elindult gyermek, Jézus. Őbenne ölt testet a világ reménye, az ember jövője. Bármennyire el lennénk is keseredve a magunk és világunk élete miatt, Jézus jövetelének várása arra biztat, hogy soha ne adjuk fel, soha ne mondjuk azt, hogy vége mindennek, hogy nincs remény. Hiszen Isten nem mondott le rólunk, a világról, azért küldte Jézust, hogy megmentse általa a világot. A világ és benne a mi életünk nem gyógyíthatatlanul beteg, és van gyógyítónk is, mert itt van, eljön hozzánk az, aki tud rajtunk segíteni: Jézus.

Az advent Isten biztatása is. Kiemel minket hétköznapjaink zűrzavarából, gondjaink, féltremléseink sötétjéből, és azt mondja: Ne félj, nem vagy egyedül, ebben a gyermekben én veled járom majd életem útjait, és segítek neked.

Nem kell elvesznünk a sötétben, elmentmondó vélemények áradatában, amikor már azt sem tudjuk, hogy mi a jó, és mi a rossz, amikor erény és bűn a szürke ötven árnyalatában mosódik össze. A gyermek, akit várunk, *Csodálatos Tanácsos*, aki fény a sötétben, és ez a fény sohasem alszik ki. Utat mutat, erőt ad, vigasztal. Ha egyszer világítani kezd életünkben, a társadalomban, nincs erő, amely elolthatná.

Nem kell feladnunk a bűn elleni küzdelmet azzal, hogy úgysem tudjuk megváltoztatni magunkat, és nem tudjuk megváltani a világot. Nincs is erre szükség, mert a gyermek, akit várunk, *Erős Isten*. Ő győzi le a bűnt, ő ad tartást és kitartást, hogy ne alkudjunk meg a rosszal. Ő váltja meg a világot. Ereje a szeretet ereje. Ez a legnagyobb erő, semmi más nem képes megváltoztatni minket és a világot.

Nem kell elfelejtettnek, elhagyottnak, elveszettnek, kiszolgáltatottnak, *József Attila* szavaival apátlan árvának sem érezni magunkat. A gyermek, akit várunk, *Örökkévaló Atya*, aki név szerint ismer, aki megadja mindennapi kenyerünket, és akinek tudta nélkül egyetlen hajszál sem eshet le a fejünkről. Ebben a gyermekben a mi Atyánk jön el hozzánk.

Nem kell békétlenül, belső feszültségekben vergődve, szorongva, a környezetünkkel háborúskodva és magunkat alkohollal, nyugtatókkal csillapítva élnünk. A gyermek, akit várunk, a *Békesség Fejedelme*. Ő mondta: „Békességet hagyok nektek: az én békességemet adom nektek... Ne nyugtalanokdjék a ti szívetek, ne is csüggedjén.” (Jn 14,27) Az ő békéje a hit, az Isten iránti teljes bizalom békéje. Az óceán békéje, amelynek a felszínén toronymagas hullámokat verhet a vihar, de a mélységben nyugalom van.

Van hát remény, lehet és érdemes élni, lehet örülni. Jön Jézus gyermekként, üres kézzel, de nem üres szívvel – Isten szeretetével, jóságával, erejével, békéjével. Erre vágyunk mindnyájan, ezt szeretnénk kapni Istentől és egymástól.

Nézzünk az adventi koszorún egymás után fellobbanó gyertyák fényébe, és csendben imádkozzunk magunkban: Jöjj, Jézus! Jöjj, és légy nekem Csodálatos Tanácsos, Erős Isten, Örökkévalóság Atyja, Békesség Fejedelme! Áldd meg ezeket a napokat, add meg nekünk a szeretetet, a megbocsátás, a megbékélés szent ajándékát!

Advent van. Gyermekeket várok. Az unokám már eljött, megszületett. Most várom, hogy az a másik, a próféta által bejelentett Gyermeke eljőjön ezen a karácsonyon újra hozzám. Mert mi, keresztények mindannyian egy gyermek születésére várunk. Így várom a Gyermekeket, Jézust, hogy megszülessen nekem. Bennem. Közben *Angelus Silesius* verse jár az eszemben: „Hiába születik meg Krisztus ezerszer is Betlehemben, ha a szívedben nem él, örökre elvesztél!”

A szerző a Budavári Evangélikus Egyházközség lelkésze

Oratio œcumenica

Mennyei Atyánk! Hálás szívvel kulcsoljuk össze ma kezünket, advent első vasárnapján. Nem tudjuk eléggé megköszönni neked azt az ajándékba kapott időt, amelyben újra várakozhatunk eljöveteledre. Kérünk, légy velünk most is, kezdj bennünk is, általunk is újat, hogy a te utadon járassunk. Könyörgünk hozzád, ne engedd, hogy a készülődéssel kapcsolatos elképzeléseink, terveink, elgondolásaink görccsössé, merevvé tegyék adventi időszakunkat, és leszűkítsék bennünk való munkálkodásodat. Készíts fel, hogy beengedjük mindazt, amivel újjáteremteni és megtisztítani akarsz minket. Használj bennünket a templom falain belül és kívül, hogy általunk másokhoz is elérjen végtelen irgalmad. Mozgasd meg lelkünket. Szabadíts fel a világ értelmetlen, gúzsba kötő elvárásai alól az ünnep közeledtével.

Urunk, Istenünk! Imádkozunk azért, hogy hívj, keress, szólíts meg minket naponta, hogy legyen erőnk a téged keresőkhöz és nem ismerőkhöz is odafordulni, szeretetedet hirdetni mindazoknak, akik még nem találták meg a hozzád vezető utat. Irányítsd szívünket Fiad életére és értünk tett csodálatos áldozatára, hogy közösségeinkben hitelesen, őszintén, jó szándékkal, a tőled tanult példával segítsük egymást.

Emeld fel a könnyel teli tekinteteket, és vigasztald a gyászolókat, a veszteséget hordozókat. Adj reményt, küldj jeleket mindazoknak, akik szomorkodnak, magányosak, bajba jutottak. Építsd fel és teremtsd újjá azok életét, akik testi és lelki bajokkal küszködnek, akik bántalmazás, erőszak és háború áldozatai. Légy kapaszkodójuk az éhezőknek és nélkülözőknek, a kilátástalan élethelyzetbe kerülteknek. Nyisd ki szívünket, adj bölcsességet, gyermeki lelkületet és lelkesedést, megújuló és megbocsátást gyakorló hitet egyházban és egyházon kívül, hogy a Megváltó érkezésének tiszta és szent öröme ragyogjon mindenki benn. Ámen.

SEMPER REFORMANDA

„A törvény félelmetes: nem szívesen halljuk. A törvény rettenet a lelkiismeretnek, úgyhogy az ember sokszor szinte kétségbeesik tőle. De volt második eljövetele is: a Krisztusé. Nem félelmetes, hanem szelíd. Nem döbbenetes, mint az *Ótestamentomban*, hanem irgalommal teljes. (...) A Sínai-hegyen rettegni kellett tőle, karácsonykor örülni lehetett neki, ott mennydörgés kísérte, itt angyalének. Ott harsonaszóval jött, itt szánakozással. Ott rémület, itt vigasztalás, öröm és szeretet. Ott ezt halljuk: »...mindaz, ami a hegyet érinti, halállal haljon meg« (2Móz 19,12), itt pedig maga üzeni: »Mondjátok meg Sion leányának: Imhol jó neked a te királyod...« (Mt 21,5) Lám, ez a különbség a törvény és evangéliom között. A törvény haragot és gyűlöletet szül, az evangéliom pedig kegyelmet ad. (...) Azért ha félelem vagy fájdalom gyötör, ne a Sínai-hegyre menekülj, hogy a törvény cselekedeteiben keress menedéket, hanem fordulj az evangéliomhoz. Mert csak az evangéliom szól így: »Bűneid meg vannak bocsátva, eredj el, s többé ne vétekezzél!«

▶ Luther Márton:

Jer, örvendjünk, keresztyének!
(Szabó József fordítása)

ADVENT 1. VASÁRNAPJA – MT 21,1–9

„Áldott, aki jön az Úr nevében!”

Felségesen cselekszik a Názáreti, amikor magától értődőnek feltételezi két tanítványa engedelmisségét, hogy azok zokszó és akadékoskodás nélkül cselekedni fognak az ő szavára. El kell kötniük egy szamarat (sőt: kettőt) egy idegen faluban, és ha akadályba ütköznek, „csak” annyit kell mondaniuk: „az Úrnak van szüksége rájuk”. Ám nemcsak a tanítványok feltétlen engedelmissége az itteni fontos mozzanat, hanem elsősorban a mély prófétai háttér. Réges-régen előkészített isteni akcióról van szó, jeles próféták – elsősorban Ézsaiás és Zakariás – már nagyon régen megmondták „Sion leányának”, hogy egykor majd a királyuk érkezik hozzájuk számárháton.

A tanítványok teljesítették a furcsa parancsot, hozták a szamarat csikójával együtt. Nem sajnálták a felsőruhákat sem, hanem a számárra terítették, a „sokaság” pedig a poros útra. Akinek nem lett volna ilyen öltözéke, vagdalta a zöldellő ágakat, hogy az élet és reménység jelét a várt és a vágyott boldog életet hozó király elé terítsék.

És hozsannáztak! Örvendezve énekelte a tömeg, mert végre eljött a boldogság kora, és valóra válnak álmaik: itt jön valaki, aki meggyógyít minden beteget, aki jóllakat minden éhezőt, aki kivételes helyzetben még az életét is visszaadja a holtaknak, és talán még az átkozott rómaiaktól is megszabadítja őket. Érthető, hogy ujjongtak, lelkesedtek.

Boldog demonstráció volt ez. Most azzal sem törődtek, hogy a közeli római kaszárnyában jól felszerelt, izmos, verekedni tudó idegen katonák alig várták, hogy hegyes dárdaikat, éles kardjaikat végre megmárthassák a demonstrálók testében. Ez a sokaság

nem félt, mert itt jött az ő hatalmas királyuk! Hozsannáztak, fékezhetetlenül.

Miért tudjuk nehezen beleélni magunkat ebbe a jelenetbe? Világos előttünk a bevonulás története, mégis messze vagyunk tőle. Nemcsak időben, hanem lélekben is. Megérkezett advent első vasárnapja újra, és vajon bennünk mi van? Keresztyén hitünk megbetegedésének egyik fájdalmas tünete, hogy bennünk nincsen semmilyen várakozás. Mi már nem várunk semmit, és még jó, ha nem a semmit várjuk. Meglátjuk a templomban az adventi koszorút, már egy gyertya ég, és a legtöbbször hidegen hagyja ez a tény. Legfeljebb bosszankodva gondolunk az elénk tornyosuló feladatokra. Ajándékkényszer, fenyőfávasár, megterítendő asztal hordalékainak leltára forog a fejünkben, de lelkesedés nélkül, mert már régen eltörtött valami a lelkünkben.

Eltörtött a lelkünkben a Krisztusvárás öröme. És ne fogjuk rá az itt még hozsannázó sokaság későbbi csalódására, ne mondjuk, hogy a mi levertségünk egyenes folytatása az övékének. Ők ugyanis a saját elképzeléseik szerint várták a Messiást, a földi és földhözragadt gazdasági és politikai békét és boldogságot hozó szent személyt. De következett a keresztség, majd a feltámadás, mennybemenetel, a Lélek kiáradása, amivel az egykor hozsannázó tömeg már nem tudott mit kezdeni.

Nem, mi nem az ő örököseik vagyunk. Mibennünk egyszerűen megfagyott az élő hit reménykedő és boldog várakozása, mi csak nézünk magunk elé, sietünk a dolgunk után, mindig futunk, és mindig elkésztünk érezzük magunkat. Olykor halványan dereng valami, de az is csak

olyan, mint egy halk sóhaj, és nem lehet tudni, miért is sóhajtottunk.

Újra szükség lenne annak a bizonyos két tanítványnak a készséges engedelmisségére, hogy mi is azonnal lépni tudjunk a názáreti Jézus szavára. Szükség lenne az ő elképesztő bizalmukra és bátorságukra. Jézus mondta... mit is mondott?... és aszerint élni, gondolkodni és beszélni, aktívan és szolgálatkészen cselekedni. Szükséges lenne újra élő hittel azokra az ószövetségi messiási próféciaikra koncentrálni, amelyek rávezethetnének bennünket arra, hogy kit is ünneplünk majd karácsonynak szent éjszakáján és még jó pár napig, vízkerezzel bezárólag. S ezek az ószövetségi előrejelzések megmentenének bennünket a saját szubjektív várakozásainktól, arra tudnánk koncentrálni, hogy tényleg az a szent személy a fontos, „aki jön az Úr nevében”.

A Jézus korabeli sokaságnak az a mentsége lehetett, hogy nem teljesen igazodhattak ki a messiási várakozások kaotikus gubancaiban, és elsősorban hamis várakozásaik foglyai lettek, később ezért csodáltak Jézusban. Előttünk azonban már világosnak kellene lennie annak, ami végül is megtörtént. Világosnak kellene lennie a karácsonyi beszámoló alapján, hogy a világ Üdvözítője s – beleértve magunkat is – a mi Üdvözítőnk lépett be ebbe a világba.

Meg kellene tanulnunk rácsodálkozni, hogy az Isten Fia parányi sejté változtatja magát, és egy fiatal leány testén keresztül csecsemőként érkezik a világba. Emberlétünk minden rezzenését átéli a méh állapotától kezdve a földi életlen keresztül a halálra át..., hogy majd Isten kegyelméből bekövetkezzék a felfoghatatlan fordulat, a feltámadás és az örök élet. Olyan hatal-

A VASÁRNAP IGÉJE

mas reménység áll előttünk, hogy hatékonyan kellene robbannia ennek a lelkünkben, és boldog várakozással feszülhetnénk neki az igazi karácsony igazi ünneplésének.

Így kerülhetünk ki áldatlan életünk depressziós zsákutcájából, mert annak a jövetelet, érkezését ünneplhetjük, aki „az Úr nevében jön”. Ő pedig nemcsak „áldott”, hanem áldást hoz a mindennapi életünkbe. „Áldott, aki jön az Úr nevében!” – ez a kijelentés áldást jelenthet mulandó létünkre.

Legyen ez az advent első vasárnapján igazsakas az annak a lelki szemének a hordozója, hogy jön a mi Urunk, hogy áldást hozzon az életünkre. És a többi mind gyönyörű ráadás, kiegészítés, kiteljesítés: hogy hangzik a bűnbocsánat örömhíre, a haláltól való megszabadulás, és megtudhatjuk, hogy elkészített helyünk van az örök országban. És van még nagyon sok lelki élmény, amelynek felsorolása egy egész vastkos könyvet is kitölthetne, de akkor sem pótolná annak az élményét, amit így kaphatunk.

Áldott lesz az advent, a karácsony, az új egyházi esztendő, de mulandó földi életünk is, ha ő bevonult az életünkbe. Mert áldást hoz, aki az Úr nevében jön, és ő maga az áldás!

■ RIBÁR JÁNOS

Imádkozunk! Urunk, a mi életünkbe is hozd el az áldást! Tedd áldottá adventi várakozásunkat és születésed ünneplését! Ámen.

Mittit ad Virginem – angyali üdvözlés

▶ **Immár hatodszor kap szót az egyházzene az Evangelikus Élet második oldalán. Ha valaki nyomon követte a 2006 húsvétja – az első sorozat indulása – óta itt megjelent írásokat, nagy ismeretanyagra és tájékozottságra tehetett szert. Mi is lehet a célja ezek után a Cantate rovat gazdájának 2014 adventjében? Az istentisztelet zenéje, a liturgiához kötődő tételek, gyülekezeti énekeink, nagyszabású egyházzenei művek: szerencsére mind-mind kimeríthetetlen kincsestár. Énekeink bemutatása, Liedpredigt (egy ének szövege fölötti meditáció), énekeskönyv-történet, műelemzés, aktuális témák, személyes megszólalások: olyan, már jól bevált műfajok, amelyek ezután is megjelennek majd a rovat cikkei között.**

Advent első vasárnapján középkori gyökerű – eddig még nem elemzett – énekünk nyomába eredünk. Az *Elküldötte az Úr hűséges szolgáját* (EÉ 132) alapja a *Mittit ad Virginem* kezdetű szekvencia. A szekvencia a mise propriumának, változó részeinek egyike: az alleluját követő ének (az alleluja melizmáját szöveggel látták el).

A *Mittit ad Virginem* a középkori szekvenciaköltészetnek a 11–12. század fordulóján kibontakozó, átmeneti stílusorkozakában keletkezett francia vagy angol területen, és a latin rítusú Európában egy csapásra népszerűvé vált. Tematikusan beágyazottsága – dramaturgiai központjában az angyali üdvözlés elbeszélése, majd az Uristennek Gábrrielhez, illetve az angyalnak Máriaához intézett közvetlen felszólítása – a darab két lehetséges liturgikus helyét is kijelöli: *annuntiatio*, az angyali üdvözlés ünnepe (március 25.) és az adventi időszakot. Magyar fordítását – többnyire *Küldé az Ursten hűséges szolgáját* szöveggel – a protestáns graduálék nagy része is tartal-

mazza (a teljes szekvencia először az 1635-ben lejegyzett *Eperjesi graduálban* található meg). Közvetítésükkel – valamelyest átalakítva, az első versszakból önállóult népének formájában (6, 6, 6, 6 szótagszámmal) – a 17. századi énekeskönyvekbe is bekerült.

A *Mittit ad Virginem* az egyszerű liturgikus ének új, késő középkori dallamstílusának jegyeit hordozza: a kanciószerű dūr (hypoion) dallam összeolvastja és kitágítja a klasszikus gregorián 5–6. tónusának elemeit és ambitusát; kulcsszerephez jutnak benne a tonális szerkezet pillérhangjai (f, a, c); az egyes versszakokat jellegzetes, az alaphangot fölülről és alulról körbejáró formulák zárják le.

Ezen a ponton az énekelemzést összekötjük egy megemlékezéssel: ötszáznegyven éve, 1474. november 27-én halt meg *Guillaume Dufay*, a kora reneszánsz franko-flamand születésű zeneszerzője, a 15. század leghíresebb európai zenésze. Dufay Cambrai-ban (Franciaország északkeleti részén) született és halt meg.

Az itteni székesegyház a zenei központ szerepét töltötte be, legfőképp a 15. században (de egészen a 17. századig), itt voltak Németalföld legelénkebb zenei intézményei. A burgundi iskolák számos zeneszerzője vagy itt nőtt fel, és itt tanulta mesterségét, vagy ide tért vissza tanítani.

Dufay is a székesegyházban tanult 1409 és 1412 között, majd számos Itáliában eltöltött év (és pappá szentelése) után, 1439-ben ide tért vissza. Közel kétszáz kompozíciója között található misék, egyházi és világi motetták, chansonok. Himnuszfeldolgozásai közül jó néhány ismerős lehet az evangélikus énekeskönyvekben jártasak számára: *A solis ortus cardine* (GyLK 656), *Conditor (Creator) alme siderum* (EÉ 359), *Hostis Herodes impie* (GyLK 657), *O lux beata Trinitas* (GyLK 666, EÉ 108), *Veni creator Spiritus* (GyLK 665, EÉ 231), *Vexilla regis prodeunt* (GyLK 660).

A himnuszokhoz hasonló módon zenésítette meg elemzett szekvenciánkat is. A versszakpárokban először a gregorián dallam, majd Dufay többszólamú harmonizálása szóval meg.

Végül adventi meditáció gyanánt ajánljuk a szekvencia nyomtatásban megjelent első teljes fordítását a 17. század egyik jelentős énekeskönyvéből.

„Küldé az Ursten / Hűséges szolgáját, / Szűzhöz Názáretben / Gábrriel angyalát, / Hozzánk jó kedvében. // Erős követséget / Értünk hogy felvenne, / Természetéről jegyet / És bizonyost tenne / Szűznek születésében.

CANTATE

Eged Isten diczerünc,

// Dicsőség Királya / Természet hatalmát / Bírja s felülmúlja, / És bűnök kovászat / Vegye ki közülünk. // Kevélyeknek útját / Rontsa hatalmával, / Ördögöknek nyakát / Tapodja sarkával, / Jelentvén hatalmát. // Világ ellenségét / Űzze tőlünk messze, / És magával minket / Tégyen részesekké / Atyja országában. // Menj el Máriának / Ez jót megmondani, / Az régi írásnak / Titkait jelentsd ki / Angyali erdődel. // Mondd ezt: ó, jelentvén kegyes, / Üdvözlésem vegyed, / Ajándékkal teljes, / Úr vagyon teveled, / Félelmed ne legyen. // Szent Szűz, méhedben vedd / Uristennek Fiát, / Melyben megőrizzed / A szűzesség titkát / És minden fogadást. // Hallá s elfogad / Ez parancsolatot, / Hívé és fogad / Méhében magzatot, / De nagy csudálatost. // Emberi nemzetnek / Hűséges tanácsát, / Jövendő életnek / Maradandó Atyját / Örök békeességben. // Kinek erőssége / Minket úgy örizzen, / Hogy világ sok vétké / Minket meg ne sértsen, / Pokolra ne vessen. // De az bűnbocsátó / Vegye el vétkünket, / Légyen igazgató, / Adjon örökséget / Mennyek országában.” (*Mittit ad Virginem* – szekvencia vagy próza. *Keresztyéni isteni dicséreték*. Lőcse, 1635, 411–412. – Mai helyesírással.)

■ DR. ECSEDI ZSUZSA

Közös felelősség-hordozás

Közgyűlés az Északi- és a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerületben

► A Budahegyvidéki Evangélikus Egyházközség látta vendégül november 21-én az Északi Egyházkerület közgyűlésének őszi ülését. A dr. Fábri György kerületi felügyelő által vezetett tanácskozási – az egyik fő napirendi pontnak megfelelően – a szavazati joggal rendelkező tagokon kívül a Borsod-Hevesi Egyházmegye lelkészei és gyülekezeti felügyelői is meghívták, valamint rajtuk kívül számos érdeklődő is jelen volt.

Nyitóáhitatában Török Anett erdőkeresi lelkész Zsidó 11,1.27 alapján arról beszélt, hogy az előttünk álló feladatokkal kapcsolatban a legtöbben azt szeretnék, ha előre a kezünkben lennének a megvalósításhoz szükséges eszközök és valamilyen biztosíték a sikerre. Rámutatott, hogy bár sokszor így vagyunk a hitünkkel is, ilyen biztosítékot nem kapunk. Mózes példáján szemlélte, hogy az ismeretlen körülményeket is vállalva bízunk kell Isten ígéretében, hinnünk kell, hogy rá hagyatkozva elérjük a célt, és menet közben megkapjuk a szükséges eszközöket is.

Az egybegyűltek ezután dr. Fabiny Tamás püspök vezetésével rövid csenddel és közös imádsággal emlékeztek meg Gyuris Miklósról, a Borsod-Hevesi Egyházmegye, valamint a miskolc-belvárosi gyülekezet nemrég elhunyt felügyelőjéről, aki világi munkáját és egyházi szolgálatát is évtizedeken át hűségesen végezte.

A közgyűlés megnyitása és a határozatképeség megá-

lapítása után a jelenlévők első napirendi pontként a kerületet is érintő országos, közegyházi ügyekről tájékozódhattak Fabiny Tamás püspök és Fábri György felügyelő előadásából. Szó volt többek között a hit- és erkölcs tantervi bevezetéséről, az országos irodában és az evangélikus médiában lezajlott személyi és strukturális változásokról, a 2017-es reformációi jubileum előkészületeiről, a közelmúltban létrejött pályázati bizottság munkájáról, valamint az Evangélikus Hittudományi Egyetem megújulási folyamatáról is.

Következő napirendi pontként a közgyűlés megtárgyalta és szavazás után jóváhagyta három különböző gyülekezet egyházmegyei szinten korábban már elfogadott kérelmét. Ennek értelmében a testület támogatta az erdőkeresi, illetve a budakeszi gyülekezet önállóulási szándékát. Győri Péter Benjámint szolnoki esperes előterjesztése után határozat született a nyáregyházi egyházközség

átalakulásával kapcsolatban is, melynek lényege, hogy a szolgálat ellátása szempontjából már jelenleg is fennálló gyakorlatot elfogadva a nyáregyházi gyülekezetrész Monor, a dászentmiklósi gyülekezetrész Alberti, az újlengyeli pedig Gyón leánygyülekezete lesz.

A grémium ezután a Borsod-Hevesi Egyházmegye 2012-ben elfogadott megújulási programjáról tárgyalt. Buday Barnabás esperes előadásában ismertette a sikeres kezdeményezéseket, az eddig megvalósult programokat csakúgy, mint a további közös gondolkodást, erőfeszítéseket igénylő feladatokat. Köszönetet mondott a különböző forrásokról eddig kapott segítségért, támogatásért.

Az elnökség tájékoztatást adott az egyházkerület fegyelmi tanácsának és az országos bíróságnak a Molnár József diósgyőri és diósgyőrvasgyári lelkész fegyelmi ügyével kapcsolatos határozatairól és a levonható fontos tanulságokról.

A miskoci Kossuth Lajos Evangélikus Óvoda, Általános Iskola, Gimnázium és Pedagógiai Szakközépiskolában kialakult helyzetet ismertette Varga Márta, az országos irodának nevelési és oktatási osztályának vezetője, megbízott igazgatója. Mindezen ügyeket az elnökség szándéka szerint nem szervezeti kérdésként vitte a közgyűlés elé, hanem testvéri

szempontból, a nyilvánosság és a transzparencia jegyében. Ennek fontosságát jól mutatja, hogy a hozzászólások döntő többsége ezekkel kapcsolatosan született. A napirendi pont végén Fábri György egyházkerületi felügyelő az egyházmegye megújulási programjához visszatérve hangsúlyozta, hogy az továbbra is az elnökség teljes támogatását élvezi.

Néhány egyházkerületi bizottsági jelölt, zsinati küldött és zsinati póttag időközben megválasztásával folytatódott a közgyűlés munkája, majd a püspök előterjesztette az egyházkerület 2015-ös munkatervét. Új programként szerepel az április 18-i kerületi pedagógustalálkozó Aszódon – amelyet majd a más felekezeti, illetve a világi iskolákban tanító evangélikus pedagógusoknak szerveznek –, valamint a lelkész-nők férjeinek találkozóját május 8-án a püspöki hivatalban.

Fabiny Tamás záró gondolatában a közös felelősség-hordozás és az Isten előtti megállás fontosságát hangsúlyozta, majd az ülés során már korábban is megfogalmazódott javaslatnak megfelelően imaközösségben voltak együtt a testület tagjai.

A következő egyházkerületi közgyűlést 2015. április 24-ére hívják össze, a vendéglátó az Alberti Evangélikus Egyházközség lesz.

■ BALICZA MÁTÉ

► Közös énekléssel, majd Szemerei János püspök rövid imádságával vette kezdetét a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület őszi közgyűlése november 21-én a győri kerületi székházban.

Fekete-Dombi Éva jegyzőkönyv-vezető felolvasta az előző gyűlésen hozott határozatokat, majd az elnökségi beszámolóra került sor. Szemerei János a határ és a határtalanság ellentétpárjára építve arról beszélt, hogy az egyházkerület az ország és a felekezet határain belül, ugyanakkor azokat át is lépve keresi az útját. A lényeg az, hogy minden az Isten határtalan szeretetének hirdetését szolgálja.

Mészáros Tamás kerületi felügyelő szomorúsággal említette meg, hogy a kerület vezetősége még nem tudta megkezdeni az esperesek meglátogatását. Ennek okát – mint mondta – „az országos egyházi struktúrában” látja, amely sajnos a kerületi munkától veszi el az időt.

Ezek után a hévízi német ajkú evangélikus gyülekezet ügye került napirendre. A közösség hivatalosan felvételét kérte a Magyarországi Evangélikus Egyház egyházközségeinek sorába. A közgyűlés tagjai támogatták a német testvérek kérését.

A pénzügyi egyenleget Szemerei János ismertette, majd döntést kellett hozni a beérkezett, építési vagy működési támogatást igénylő gyülekezeti kérvényekről. Így segítséget kapott a felpéci, a kissomlyói, illetve a sárvári közösség is.

A közgyűlés egyik fő témáját az egyházkerületi lapról, a Dunántúli Harangsóról szóló beszámoló

képezték, mivel most zárult le az újraindított újság megbízott főszerkesztőjének próbaidőszaka. A terjesztéssel megbízott Koczor György zalaistváni lelkész az előfizetői adatokat ismertette. A kialakult vita során szó esett a kiadás jogi kérdéseiről is.

Kovács László főszerkesztő az elmúlt másfél év során végzett munkájáról beszélt, melynek köszönhetően hat lapszám jelent meg. Említette a lap tartalmának bővítését érintő terveit is a következő évre vonatkozóan. Szemerei János püspök a kerület vezetőségével való együttműködést kért a lap munkatársaitól, mivel a Dunántúli Harangsóról az egész kerület lapjának kell lennie. Ezt követően a közgyűlés felkérte Kovács Lászlót a szerkesztői teendők folytatására, és megszavazta a jövő év első felévére szóló támogatást.

Az ülés végén megtörtént a 2015-ös programtervek ismertetése, majd zárásként Smidéliusz Zoltán leköszönő somogy-zalai esperes tartott áhitatot. Aktív szolgálata befejeztének alkalmából a kerületi elnökség az esperesnek, valamint a szintén nyugdíjba vonuló dr. Gimesi Szabolcs soproni egyházmegyei felügyelőnek a kerület hűségérmét adta át, megköszönve az elmúlt évtizedekben végzett hűség munkájukat.

■ ADÁMI MÁRIA

Habemus Johannem!

Az elmúlt hetekben elnökválasztási lázban égett Románia, amolyan „politikai adventben”. Az államfőválasztás második, november 16-i fordulóján nem kis meglepetést okozott. Az esélyesnek tartott szociáldemokrata Victor Ponta miniszterelnökkel szemben a jobboldali keresztény-liberális Klaus Werner Johannis közel tízszázalékos különbséggel győzött.

Hogy ez miként történhetett? – ezt a nagy talányt a jelölt és önjelölt, hívott és hívatlan szakértők hada tömegtelen mennyiségben kielemezte. Nos, néhány hétig bőven akadt puszkaport a média ágyújába. Jól érzékelhető volt, hogy politikai földrajzilag kettészakad az ország a történelmi határokon mentén, a huntingtoni „félelemes” törésvonalakon. Sajátos utat járt be a főváros, Moldova hajdani fejedelemségének székvárosa, s nagyon egyedi színezetű volt a progresszív utat, Európa útját választó Erdély.

Én most nem kívánék rátrömpölni a tömegtelen szakértői véleményre – ez sem nem tisztelt, sem nem feladat. Pontosan azt sem tudnám megmondani, hogy nekünk, erdélyi magyaroknak végül is mitől jobb egyik vagy másik jelölt győzelme. Egy azonban biztos: bárki legyen is Románia elnöke, nagyon hosszú még az út a tejjel-mézszel folyó Kánaánig – feltéve, ha abba az irányba indultunk el egyáltalán.

Azonban aggaszt engem ezzel az egész elnökválasztási históriával kapcsolatban egy egészen egyedi jelenség, amelyre nem figyelt fel kellő intenzitással a közvélemény. Arra a szo-

morú tényre gondolok, hogy az elmúlt hetekben valamennyi eddigi romániai kampánynak – enyhén szólva – a legocsányabbikát éltük meg. Volt itt bőven sértés, rágalmazás, közhelyes sárdobálás, ostoba ígéretes, aljasság, hazugság, népbu-títás olyan mélységekben, amilyeneket a vén Európa sem igazán láthatott története során.

És ha eddig, minden egyéb mellett, fontos szerepet játszott a jelölt nemzetiségi hovatartozása – azért nem lehet magyar elnöke Romániának, mert hát az bizonyára idegen érdekeket szolgálja –, most egy olyan aspektus is felszínre került Johannis kapcsán, amely mindig is ott volt a mélyben, csak eddig visszafojtották. Ez pedig a vallás.

Egy százsz atyafinak el lehet azt nézni, hogy nem éppen román, mert a rebellis magyarokhoz képest legalább lojalis. Nem kíván semmiféle autonómiát, jobban tud rómanul, mint németül, ideális vegyes házasságban él, nem rajong annyira a magyarokért, vonzza a német tőkét, s amilyen kitartó, más helyett is dolgozik odaadó, pontos szorgalommal. Szépen, csendesesen integrálódik, balkanizálódik a román társadalomban, s a drámaian megfigyelték német kisebbségnek javíthatja is a komfortérzetét, múzeumformáló jövőképét, ez már nem oszt, nem szoroz.

Johannisnak mégis van egy fő bűne a sok egyéb apróság mellett: az, hogy nem igazán ortodox. Avagy más, még radikálisabb olvasat szerint:

nem keresztény – mert nem ortodox, hanem valami furcsa szekta tagja. A korábbi kampányokban ez nem kapott nyilvánosságot, ám most kimondva is, leírva is megjelent. Ortodox keresztény klerikusok, szerzetesek, világi ügybuzgók írták és hirdették: az evangélikus Klaus Johannis nem ortodox, s vele a történelemben páratlan változás veszélyezteti államunk nemzetét és igazhitű létét.

Így aztán mindenféle összeesküvés-elmélet látott napvilágot arról, hogy Románia feldarabolódik: már fogukat fenik a nyugati határnál a területéhes magyarok, keleten az oroszok, délen a törökök s még ki tudja, milyen szabadkőműves, zsidó, protestáns, neoprotestáns és idegen körök vetettek szemet veretes kincseinkre.

Nagy veszély lettünk így hirtelen mi, evangélikusok. Fő hibánk, hogy nem vagyunk ortodoxok. Mert aki nem ortodox keresztény, az nem jó román, az nem jó hazafi, az nem is teljes értékű ember, az amolyan másodrendű, megtúrt polgár, aki mindig, minden körülmények között idegen, sőt ellenséges érdekeket szolgál. Ha ezt ilyen sarkítva és nyíltan nem mondják is ki, de léptenyomon éreztetik velünk. Most pedig nem is burkoltan kimondták: Johannis Románia első nem ortodox elnöke, ami még érdekes következményekkel járhat.

Hogy ez milyen mélyen be van ivódva a lakosság jelentős részének évszázadok óta tömpított tudatába, azt mi sem bizonyítja jobban, mint Románia egyik legnépszerűbb kolos-

tora, a Neamt megyei Petru Voda szerzetesközösségének novemberi nyilatkozata. Látszólag semmi köze az elnökválasztási históriához, nemzetiségi vagy pártpolitikai villongásokhoz. Tiltakozásnak ad hangot a nyilatkozat a szervtűltetést szabályozó kormányrendelettel szemben, amely október 22-én jelent meg a Hivatalos Közlönyben. A miniszteri rendelet tulajdonképpen alkalmazkodik az európai gyakorlathoz, a Petru Voda kolostor szerzetesi kollégiuma azonban vallásos alapon elutasítja a törvényt.

Érvelésükben megdöbbenő, hogy a gyógyítást összekeverik a szerverkedelem bűnével, hogy a törvényben a román nép kiszolgáltatottságát, rab-szolgasorsát vizionálják. A hab a tortán pedig az, amikor kimondják, leírják, élő „szentbeszédben” megerősítik: ha a donor ortodox, akkor a befogadó is csak hitű ortodox keresztény lehet. Nem ortodox beteg számára nem transzplantálható ortodox szerv, mert abban Krisztus valóságos teste és vére van, ami csak igazhitű ortodox keresztény sajátja, másban az nincs meg. A szervtűltetést pedig csakis papi, gyóntató atyai jóváhagyás után ajánlják végrehajtani.

Elég, ha egy képzeltbeli betegre, netán kisgyerekekre gondolunk Európa valamely kórházában, akinek az élete függ egy szív- vagy veseátültetéstől, és aki már-már esélytelenül várakozik egy hosszú várólista egyik sorszáma alatt. Akiért fájó szívvel imádkoznak szülei, testvérei, barátai, kezelőorvosai, akit meg lehetne men-

ÉGTÁJOLÓ

teni – de nem kaphatja meg az életet jelentő szervet, mert nem ortodox. Ha ebbe belegondolunk, belénk hasít a keserű felismerés: ezek az emberek ennyire letértek Krisztus útjáról, a feltétel nélküli szeretet és irgalom ösvényéről!

Hát igen, itt élünk mi, a 21. századi ígéret földjén, a mennyei boldogság szigetén. S aki ezt a román valóságot ismeri, az igazán beláthatja, hogy Klaus Johannis választási győzelmével mégiscsak csoda történt. Hisz ha nehezen is, köpve, nyögve, de elismerték: egy idegen samáriai is lehet igaz ember.

Habemus Johannem! A jég, ha nem törött is meg, de már jócskán megrepedt...

Adorjani Dezső Zoltán püspök Romániai Evangélikus-Lutheránus Egyház

Kihalt alagsor helyén gyülekezeti központ

► Folytatás az 1. oldalról

A felújított tér két nagy és három kisebb helyiségből áll, mellettük két vízszelvény és egy teakonyha is helyet kapott. A felügyelő kiemelte, hogy az új közösségi teret most élettel kell megtölteni, és nemcsak az evangélikus hívőket, hanem az útkeresőket, szimpatizánsokat is várják a közönség építésében.

A beszámoló után *Bence Imre* esperes Péter apostol mondatával biztatta a gyülekezetet, hogy a lakótelepek árnyékában „élő kövekként” teljesítsék a missziós feladatokat (1Pt 2,5).

Köszöntőjében a nemzeti gazdasági miniszter, *Varga Mihály* a hívők áldozatkészségét és felelősségvállalását méltatta. *Ravasz László* református püspök és *Hamvas Béla* mondataival a szellemi-lelki építésés fon-

tosságát hangsúlyozta. Az üdvözlések sorát az Emberi Erőforrások Minisztériumának képviseletében az egyházi kapcsolatokért felelős helyettes államtitkár, *Hegyi László*, Óbuda-Békásmegyer Önkormányzatának részéről *dr. Demeter Gellért Zsolt*, valamint a tervező, *Benczúr László* Ybl-díjas építész folytatta.

A gyülekezet Dévai Bíró Mátyás-oklevéllel hálálta meg a felújításban kulcsszerepet játszó személyeknek és intézményeknek a munkát. *Jakab Béla* hét elismerést nyújtott át.

Az ünnepi közgyűlés után *Fabiny Tamás* püspök hirdetett igét Mt 11,28 alapján. Prédikációjában a jézusi küldetés és elhívás jelentőségét emelte ki. A megújult gyülekezeti tér, mint egy „fészek”, új lehetőségeket kínál az evangélium terjesztésére. *Dévai Bíró Mátyás*, a „magyar Luther” példáját

követve kell tanúságot tenni Istenről a panelek és a luxusvillák lakói számára egyaránt. A hit ápolása és terjesztése mellett a kultúrát is fontos szolgálni, az új helyen a kulturális programok is új ajtókat nyithatnak. „Menjete, hogy sokan jöjjenek!” – üzenete prédikációja végén a püspök.

A gyülekezet énekszóval vonult át a templomból az alagsor bejárata elé, ahol *Benczúr László* átadta a gyülekezeti központ kulcsát. A szentelési szertartást *Fabiny Tamás* és *Bence Imre* mellett *Jakab Béla* parókus lelkész, *dr. Lászlóné dr. Agod Anett* beosztott lelkész és *Bálintné Varsányi Vilma* nyugalmazott óbudai lelkész végezte. Az ünnepi eseményt szeretvendégség zárta az új termekben, amelyeket betöltött a boldog beszélgetés hangja és a gyermekzsivaj.

■ WALKÓ ÁDÁM

A SZERZŐ FELVÉTELE

Dévai Bíró Mátyás-oklevélben részesültek: az Emberi Erőforrások Minisztériuma; Óbuda-Békásmegyer Önkormányzata; a Magyarországi Evangélikus Egyház; *Kaposi Attila*, az óbudai gyülekezet gondnoka; *Petrics Andorné*, az óbudai gyülekezet pénzügyi vezetője; *Böszörményi Éva*, az óbudai gyülekezet számvevőszékének elnöke és pályázati felelőse; *Bethlendi Erzsébet*, az óbudai gyülekezet pénztárosa

Evangélikus elnök Románia élén

► Folytatás az 1. oldalról

Jelenleg harminchatezer németet tartanak számon Erdélyben. A Nagyszében környékén élő mintegy tizenkétezer német konzervatív, identitását őrző tömeget képez. A még itt maradt szászok nem olvadtak be a románságba. Van olyan román vagy cigány többségű falu, ahol a százfős német közösség ma is szászként él, és szászul beszél. Nem ritka, hogy az evangélikus lelkészek kisbusszal körbejárják a falvakat, és összeszedik a még megmaradt híveket közös istentiszteletre.

A romániai szászok utóbbi fél évszázada nem volt diadalmenet. A második világháború után mintegy kétszáz ezer német menekült el Németország nyugati megszállási övezetébe. 1945 januárjában a bánági és Szatmár környéki németeket – közel hetvenezer embert – a náciikkal való kollaborálással vádolták meg, s kényszermunkára indították őket a Szovjetunióba.

1962-ben kezdődött meg a még Erdélyben maradt szászok hírhedt áruba bocsátása. *Stefano Bottoni* történész nemrég megjelent, *A várva várt Nyugat* című könyvében erre az évre datálja a román hírszerzés és egy, a bonni kormány bizalmát élvező stuttgarti ügyvéd kapcsolatfelvételét. A kivásárolt emberek nagy részét valamilyen kényszerintézkedés sújtotta: fegyház, kényszermunka, kényszerlakhely vagy rendőri felügyelet.

A pénzüsszegek – 1965-ig összesen hétmillió dollár és körülbelül harmincmillió márka – a bukaresti belügyminisztérium egyik zürichi bank-számlájára érkeztek. 1968 elején írásos egyezmény is született Bukarest és Bonn között. A fizetendő összeget a következőképpen határozták meg: ezerhatszáz márka minden egyes személyért, tízezer márka az egyetemi végzettségűekéért, öt ezer márka az egyetemistákéért.

1970-ben a tárgyalók megegyeztek a folyamat felgyorsításában: a követ-

kező három évben Románia negyvenezer fő kiutazását engedélyezte. *Helmut Schmidt* nyugatnémet kancellár 1978. januári romániai látogatása tovább gyorsította a németek kivándorlását. Az 1980-as évek elején már évi tíz-tizenötezer fő hagyta el az országot, és az értük ajánlott összeg is folyamatosan nőtt.

Az utolsóknak bizonyult titkos egyezményt 1988-ban írták alá, ekkor már alig harmada maradt a korábban négyszáz ezres közösségnek. A nyugatnémet fél háromhavonta nyolcmillió márkát utalt a román külkereskedelmi bank számlájára. 1980-tól 1993-ig 223 ezer német hagyta el Romániát. A Bottoni által említett számítások szerint a kommunista rendszer bukásáig 1,4 milliárd már-

neoprotestánsnak nevezte Nagyszében polgármesterét, amire a város evangélikus lelkésze reagált. A lutheránus ősi, történelmi egyház, amely rövidesen ünnepi megalapításának ötszázadik évfordulóját – hívta fel rá a román miniszterelnök figyelmét *Kilian Dörr*. „Klaus Johannis az evangélikus lelkész tagja, ágostai hitvallású evangélikus, amely felekezet 1530-ban jött létre” – okította Pontát a lelkész, aki a sajtóhoz eljuttatott nyilatkozatában arra is kitért, hogy az 1310-ben épült templom, amelybe Johannis is jár, a legrégebbi szent hajlék Nagyszébenben.

A támadások visszahullottak Victor Pontára. Klaus Johannis elsősorban azok a fiatalok emelték az elnöki székbe, akik számára a nacionalis-

kát hozott az államkasszába a németek kiengedése.

Klaus Johannis családja is a kitélepültek sorát gyarapította, őt – saját bevallása szerint – a szerelem tartotta otthon. *Carmenel*, román feleségével huszonöt éve élnek együtt.

Az elnökválasztási kampányban elsősorban vallási miatt érte támadás Johannis. A baloldali *Victor Ponta*

ta szólamok a múltat jelentik. De ott álltak a német jelölt mögött a magyarok is. Régen volt tapasztalható olyan eufória az erdélyi magyarság körében, mint e meglepő fordulatot hozó választás után. Illúziókat ugyanakkor kár lenne táplálni. Johannis Románia elnöke lesz, nem a magyaroké vagy a németeké.

■ PATÁKY ISTVÁN

Norvég vendég az EHE-n

► Egyházunk esperesei idei utolsó, negyedik tanácskozásukra gyűltek össze november 18-án az Evangélikus Hittudományi Egyetemen. Az esemény vendége volt *Olav Gading* norvég püspökhelyettes, aki rövid látogatáson tartózkodott hazánkban. A nyitóáthítatot *Tóth Vivien* teológushallgató tartotta.

Az esperesi tanács ülésének első részében *Pángyánszky Ágnes* egyetemi lelkész – aki augusztus 1. óta tölti be ezt a tisztséget – az intézményben, illetve az egyetem kollégiumában folyó lelki életéről számolt be az espereseknek. A kollégiumban hetvenketten laknak. Ötvenen az egyetem hallgatói, a többiek más felsőoktatási intézményben tanulnak, de szoros evangélikus kötődésük van.

Ahogy az ismertetésben elhangzott, testvéri közösséget alkotnak a hallgatók. Rendszeresen tartanak áhítatokat az egyetemen, és gyülekezetekben is szolgálnak. Több szuplikációt is vállalnak, mint amennyi elő van írva, de így sem tudnak mindenhol eljutni. Ezért *Pángyánszky Ágnes* megértést és türelmet kért a gyülekezetektől.

Olav Gading norvég püspökhelyettes a norvég egyház helyzetéről és a 2011-ben elindított liturgiai reformról adott tájékoztatást. Elmondta, hogy Norvégiában a népesség hetven-nyolcvan százaléka evangélikus, bár az egyháztagok többsége nem gyakorolja hitét. 2012-ben szűnt meg az evangélikus egyház államegyház lenni.

A liturgiai reform 2011-ben indult. Elindított három fő szempont vezette: változatosság, kontextualitás és a gyü-

lekezet aktív bevonása a liturgiába. Az új liturgia elindításával párhuzamosan új énekeskönyvet és új perikóparendet is bevezettek. Fontos szempont volt, hogy a híveknek lehetőleg minden vasárnap legyen lehetőségük az úrvacsoravételre. A kezdeti nehézségeket követően az egyház népe elfogadta és gyakorolja az új liturgiai rendet.

Szabó Lajos, a hittudományi egyetem rektora az intézmény jelenéről és jövőképeéről tájékoztatta az espereseket. Ezt követően *dr. Joób Máté* és *Kendeh K. Péter* lelkészek mutatták be az általuk elképzelt lelkési életpályamodell.

Cserverénák Anna főkönyvelő, az országos iroda munkatársa azokat az új költségvetési és zárszámadási nyomtatványokat mutatta be az esperesi karnak, amelyek 2015-től kiváltják az eddig használtakat. A változtatásra az adott okot, hogy az egyházak és az egyházi jogi személyek az állami számviteli törvény hatálya alá tartoznak. Az esperesi tanácskozás végén *Kovács Eleonóra*, a Magyar Nemzeti Levéltár főlevéltárosa, egyházunk gyűjteményi tanácsának elnöke a gyülekezeti anyakönyvek digitálisálásáról és az iratkezelés szabályairól szolt.

■ KISS MIKLÓS

A kilencedik kompetencia

Pedagógusok szakmai napjai

► Egyszerre két rendezvénynek adott otthont november 17-én a budapesti *Sztehlo Gábor* evangélikus óvoda és iskola. Az ország minden tájáról érkeztek intézményvezetők és pedagógusok az alkalomra. Az óvodák szakmai napja és az evangélikus tanítók szakmai napja áhítattal kezdődött.

Dr. Kalina Katalin intézményvezető köszöntője után *Győri Gábor Dávid* iskolalelkész tartott áhítatot, majd énekelte és mozgatta meg a mintegy kétszáz fős gyülekezetet.

A programok bevezetéseképpen *Kalina Katalin* arra hívta fel az evangélikus intézményekből érkezett pedagógusok figyelmét, hogy a keresztény pedagógusoknak rendelkezniük kell a hivatalosan megállapított nyolc pedagóguskompetencia mellett még egy kilencedikkel, az egyházi kötődés kompetenciájával is.

Az óvodapedagógusok programja az egy esztendeje átadott Fecskefészek Evangélikus Óvodában folytatódott. A korszerű, dekoratív épületet e sorok írója mint intézményvezető-helyettes mutatta be a száz óvónőnek. A szakmai napot *Révész Józsefné* tantárgygondozó nyitotta meg a tornateremben.

Ezután *Ardó Mária* énekművész, az opera nagykövete tartott nagy sikerű bemutató foglalkozást az óvodavezetőknek a Halacska csoportban. Ezzel egy időben mutatta be az Evangélikus Pedagógiai-Szakmai Szolgáltató és Továbbképző Intézet (EPSZTI) munkatársait és tevékenységét *Tarjáné Solyom Ildikó*, a közelmúltban alakult intézmény vezetője.

Az első szakmai előadást *Lázárné Skorka Katalin* lelkész tartotta *Szituációorientált nevelés a bibliai történetek segítségével* címmel, majd *Révész Rita* külügyi referens ismertette a már évtizedek óta eredményes bajor-magyar óvodai együttműködést.

Az alkalom mozgalmas, vidám előadással és közös énekessel folytatódott:

Győri Gábor esperes fia és lánya segítségével mutatta be a zene és a hangszerek szerepét az óvodai áhítatokon.

Az általános iskola szakmai napja a kezdőáthít után a református templomban folytatódott: *Zámbóné Karner Anikó* tantárgygondozó nyitotta meg az alkalmat a mintegy száz tanító és tanár számára. A tanfelügyelet új rendszeréről *Kalina Katalin* szakértő, mesterpedagógus tartott előadást. Ezt követően *dr. Szőke-Milinte Enikő*, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Vitéz János Tanárképző Központjának docense a pedagógusminősítés elméletét és gyakorlatát ismertette a hallgatósággal.

A következő előadásra a *Sztehlo Gábor* Általános Iskolában került sor, ahol az EPSZTI munkatársai, *Deák Varga Kinga* és *Gáspárné Vágási Julianna* a szaktanácsadás, illetve a mérés-értékelés új rendszeréről adott tájékoztatást. Általános érdeklődésre tartott számot *Bodor Eszter* szakértő, mesterpedagógus előadása, melyet a portfóliókészítés gyakorlatáról tartott. Ebben kiemelt szerepet kapott az óratervezés.

A sűrű, komoly programmal eltöltött szakmai napot *Brebóvszkyné Pintér Márta* iskolalelkész áhítata zárta: „Ma a tanárok nyolc kompetenciájáról hallottunk, az egyházi intézményekben dolgozóknak azonban van egy kilencedik kompetenciája. Mégpedig az, hogy minden – *coram Deo* – Isten színe előtt történik. Ez felelőség, de egyben lehetőség is, hiszen az Úristen minden mulasztásunkat, hibánkat elfedező szeretetére is számíthat a hívő tanár.”

■ KÁKAY ISTVÁN

A város kapuja előtt

► Egyházunk cigánymissziói referense, **Bakay Péter** szakmai napra hívta azokat a gyülekezeti vezetőket és munkatársakat, akik felelősséget éreznek a kisebbségben lévő, kirekesztett testvérek sorsáért, és elkötelezettségükkel szeretnék felhívni felekezetük figyelmét az elhatalmasodó, ugyanakkor szőnyeg alá söpört problémára. A budapesti Evangélikus Középiskolai Kollégiumban november 22-én megrendezett program nem csupán előadásokat kínált, hanem műhelybeszélgetést is. Az utóbbin az általános szervezeti konzultáción túl tapasztalatcsere is elindult az egyházi vezetők, a gyülekezeti, missziói és oktatási osztályok képviselői, valamint a romák körében szolgáló lelkészek között.

A bevezető áhitatot **Karl Jánosné Csepregi Erzsébet**, a Sárszentlőrinci Evangélikus Egyházközség lelkésze tartotta Mt 20,30–34 alapján. A két vak meggyógyításáról szóló igei szakasz szereplői közül a lelkész először nem a látásukat visszanyerni kívánó elesetteket helyezte középpontba, hanem azt a „sokaságot”, amely megfedte őket. A Jézus felé kiáltók – köztük a megvetett népcsoportok – száva mégis meghallgatásra találhat, ha szánakozó szeretettel, nem pedig elítéltelekkel fordulunk hozzájuk.

Bakay Péter a szakmai nap felvezetéséeként „csapongó gondolatokat” fogalmazott meg a cigánykérdéssel kapcsolatban. Meglátása szerint a *cigány* szó a közösségi kommunikáció terébe mindig egyfajta vízbe dobott kőként kerül be, hogy aztán rögtön – úgymond – cigányútra menjen, vagyis azon nyomban feszültséget teremt. Ez a feszültség Bakay szerint elsősorban a félelemből fakad, amely a többségi társadalom – tulajdonát, testi épségét vagy épp a gyermekét féltő – tagjait fogja el e szó hallatán.

A lelkész utalt arra a „nyelvi liberális diktatúrára” is, melyben sokan félnek megszólalni, esetleg kényszeresen próbálnak politikailag korrekten lenni, hogy aztán pontosan azzal ellentétes, diszkrimináló hatást érjenek el. Ezután az áhitat témájához is kötődve utalt a keresztény szemléletmódra, az úgynevezett bibliai látásra, felidézve az evangélium egyik szimbolikus jelenetét (Mk 8,24), melyben egy másik vak kapja vissza Jézustól a szeme világát. Látása azonban nem azonnal, hanem fokról fok-

ra tisztul ki: először „járkáló fának” tűnnek fel előtte a körülötte lévő emberek. Bakay Péter már azt is nagy eredménynek tartaná, ha mindenki legalább ilyen homályosan, mégis jelenlétüket érzékelve és létezésüket elismerve tekintene a cigányokra.

Az előszószzerű előadás után **Domokos Tibor**, a Fancsal–Hernádvécei Evangélikus Egyházközség beosztott lelkésze és **Györfi Mihály**, a nyírteleki Filadelfia Evangélikus Egyházközség lelkipásztora osztotta meg cigánymissziós tapasztalatait a jelenlévőkkel. Domokos Tibor a *Kedvesház* elnevezésű esélyteremtési program jövőbeli terveiről, nevezetesen a remélhetőleg nem sokára megvalósuló újabb közösségi épülethez kapcsolódó előkészületekről, illetve ennek anyagi nehézségeiről beszélt.

Györfi Mihály egyrészt reflektált arra az elgondolkodtató tényre, hogy a szakmai napra meghívottak közül sokan lemondták a részvételt, másrészt Nehémiás prófétát idézve számolt be saját kételyeiről is. „*Hogyne volna szomorú az arcom, hiszen az a város, ahol őseim sírja van, romhalmazzá vált, és kapuit tűz emésztette meg!*” (Neh 2,3) Bár említett pozitív példákat is (például két nyírteleki, cigány származású lány gimnáziumi felvételét, sikeresnek tűnő fel-emelkedését), elmondása alapján olyan áldatlan állapotok uralkodnak az elszegényedett rétegek világában, hogy nem elég siránkozunk a helyzeten, hanem Nehémiáshoz hasonlóan leborulva kell sírnunk, hogy aztán teljesen odaszentelhessek ma-

gunkat annak, amire meghívtak kapunk.

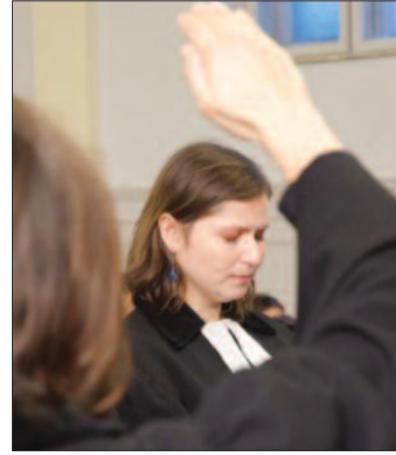
A program második részében **Szeverényi János**, egyházunk országos missziói lelkésze tartotta meg *Küldetésessel!* című, személyes élményeken alapuló előadását. Többek közt kitért a tiszadobi állami gondozott gyerekek közt megélt élményeire, illetve azokra az áthidalhatatlannak tűnő társadalmi különbségekre, amelyek elválasztják egymástól a kisebbségi és a többségi társadalom tagjait. Szemléletesen illusztrálta mindezt az ősi gyökerű afrikai közösségekben használatos voodoo-halál kifejezéssel, amely a adott törzs kirekesztettjeire vonatkozott. E szerint a hagyomány szerint, akit kivet magából a közösség, az rövid időn belül meghal.

Az országos missziói lelkész után **Szemerei János**, a Nyugati (Dunántúli) Egyházkerület püspöke és **Fábr György**, az Északi Egyházkerület felügyelője kapott szót. Előbbi szintén szubjektív benyomásairól számolt be, melyeket például börtönmissziós szolgálata alatt szerzett, utóbbi pedig tágabb kontextusba próbálta helyezni a cigánykérdést, diagramok segítségével mutatva be a kisebbség(ek)re vonatkozó népszámlálási adatokat. Többek között megosztotta hallgatóságával azt a megdöbbentő – kérdőíves felmérés alapján levonható – konklúziót is, hogy az evangélikus felekezetre „inkább nem jellemző” a cigányokkal való szolidaritás és elfogadás...

„*Azt hiszitek, hogy csak én / ácsorgok fényért, szeretetért / a város kapuja előtt, / én korbácsolom a ziháló szél / hátát átkaimmal és üvöltöm az égig / kivetettségem siralma: / tizenhat évem nem elég / arra, hogy befogadjatok, / nem elég arra, hogy fejmről letépjétek / a megaláztatás pókhálóját? // Sokan várjuk a kapukon kívül, hogy bizalmatok rézkrajcárjával megajándékozzatok!*” – szól a Bakay Péter által felolvasott **Bari Károly**-vers. Nehémiás sír, mert a kapuk előtt szeretetért és fényért ácsorgnak. És nem nyernek bebocsátást? ■ PAPP MÁTÉ

Az erő, a szeretet és a józanság lelkével

Románné Bolba Márta iktatása Józsefvárosban

FOTÓ: KISS TAMÁS

A szociális elkötelezettséggel tevékenykedő lelkész elhivatottságáról tett tanúbizonyságot az igehirdetés. „*Bizony, bizony, mondom neked: amit tudunk, azt szóljuk, és amit láttunk, arról teszünk bizonyosságot, de nem fogadjátok el a mi bizonyosságtételünket.*” (Jn 3,11) A szociális problémáktól érintett józsefvárosi közösséget Románné Bolba Márta minden bizonnyal hit(él)esen fogja szolgálni, az erő, a szeretet és a józanság lelkével. „*A szél fúj, amerre akar; hallod a zúgását, de nem tudod, honnan jön, és hová megy: így van mindenki, aki a Lélektől született.*” (Jn 3,8) – szól Jézus az öt hallgató Nikodémushoz, aki megérti az éjszakai beszélgetés üzenetét, és gyökeresen megváltoztatja az életét, bízza a Szentlélek közbenjárásában.

Nikodémus látogatása Jézusnál (Jn 3,1–13) volt a vezérmotívuma **Románné Bolba Márta** igehirdetésének, amely a lelkész november 22-i iktatásán hangzott el a józsefvárosi evangélikus templomban. Az egybegyűlteket **Molnár Ilona**, a gyülekezet felügyelője köszöntötte, az ünnepi istentiszteleten **Györi Gábor**, a Pesti Egyházmegye esperese szolgált. Jelen volt **Gáncs Péter** elnök-püspök, valamint számos lelkész. Az istentisztelet alatt **Kotsis András** kántor, illetve a **Közel** zenekar végzett zenei szolgálatot.

A Nikodémus-történet mellett a fő ige **Pál apostol Timóteushoz írt második leveléből** származott: „...nem a félelem lelkét adta nekünk az Isten, hanem az erő, a szeretet és a józanság lelkét.” (2Tim 1,7) Románné Bolba Márta azt hangsúlyozta, hogy mindenkinek újjá kell születnie, aki félelemben fogant döntéseket hoz. A tehetős farizeusként Jézushoz látogató Nikodémus nem könnyű, mégis üdvözítő választásáról beszélt, majd felhívta a figyelmet arra, hogy a jézusi tanítás mellett való elkötelezettség még a lelkészi szolgálat idején is olykor meginoghat. De minden elbizonytalanodás ellenére újra és újra az Isten által kijelölt utat kell választanunk bizonyos döntő élethelyzetekben. ■ PAPP MÁTÉ

A záróimádság alatt a józsefvárosi egyházközség tagjai félkörben állva Románné Bolba Márta vezetésével fohászokdtak a kerületért és benne az evangélikus gyülekezet szolgálatáért. A könyörgést mondók között volt lelkipásztor, presbíter, hitoktató, hajléktalan aktivista és szociális munkás is. A közös ünneplés közgyűléssel, köszöntésekkel folytatódott, majd szeretetvendégséggel zárult.

■ PAPP MÁTÉ

Bolba Márta 1986-ban született Sopronban. A Berzsényi Dániel Evangélikus (Líceum) Gimnáziumban érettségizett 2004-ben, majd párhuzamosan az Eötvös Loránd Tudományegyetem magyar szakán és az Evangélikus Hittudományi Egyetemen folytatta tanulmányait. Hatodévtől Budavárban végezte, mentora **Bence Imre** volt. Lelkészzé 2011-ben avatták. Ferencvárosban, majd Józsefvárosban szolgált beosztott lelkészként. Jelenleg gyesen van, a szolgálatban **Gombkötő Beáta** gyülekezeti munkatárs helyettesíti.

Evangélikus Hurkagyár Bócsán

Egy keresztyén gyülekezetnek többfajta megnyilvánulása lehet a hitéletben, vallásgyakorlásán kívül: csendesnapok, hangverseny, közös kirándulás, temetőtakarítás stb. A maroknyi bócsai evangélikusnak immár

Aztán **Vida György**, az új gyülekezeti felügyelő a nyár végén gondolt egy nagyot: miért ne jelenhetne meg az evangélikusság a helyi, hagyományos böllérfesztiválon, melyet minden évben november közepén

Merthogy ilyenkor Bócsán verseny van: idén nyolc csapat nevezett, köztük az „Evangélikus Hurkagyár”. Tizenhét kötetny talált gazdára ezzel a felirattal, de csaknem harminc ember gyúrta, sütötte a húst a stílszerűen szalmabálákkal körülkerített standon, mégpedig többnyire evangélikusok.

Mint **Tóth Márta** presbíter elmondta, reggel hagymás vér készült, délelőtt sült hús, oldalas, csipős és csemegekölbász, végül különböző hurkafajták. Az estebédre megfőtt a leves, a töltött káposzta, illetve kisült a sütemény és a kalács.

Díszvendégeket is asztalhoz ültethetett a gyülekezet a novemberi szikrázó napsütésben: **Gáncs Péter** püspök feleségével és **Lupták György** esperessel, kiskőrösi lelkésszel érkezett. Amint kóstolgatták az „evangélikus termékeket”, átélhették azt a szeretetet, amelyet egy ilyen kis közösség nyújthat.

Másnap, a vasárnapi istentiszteleten **László Lajos** lelkész büszkén jelentette, hogy a testi-lelki feltöltődésen túl az is nagy eredmény, hogy a kóstolási díjakból és adományokból százezer forint folyt be. Ez pedig nagy összeg egy ekkora gyülekezet kasszájában. Legyen rajta áldás és öröm! ■ IFJ. KÁPOSZTA LAJOS

A SZERZŐ FELVÉTELE

Az evangélikus asztal, balról jobbra: **Kőhegyiné, Erzsike** gyülekezeti tag, **Gáncsné Hafenschner Márta**, **Lupták György**, **Gáncs Péter**, **László Lajos** és **Vida György**

második esztendeje saját, helyben lakó lelkésze van. Ez a tény, no meg **László Lajos** személye sokat mozdított a lutheránus közösségen. Emelkedett a templomba járók száma, megkezdődtek a házi bibliaórák, és az idén nyári táborban is voltak a gyerekek.

rendeznek a községi parkerdőben. Az ötletgazdához lelkes asszonyok is társultak, összehordták a szükséges eszközöket és a hozzávalókat, sőt még saját egyenkötényt is varrattak. Ahogy a felügyelő meséli, sem a csapattagokon, sem a csapat nevén nem kellett gondolkodni.

Jubileumi verseny

Schola nostra, azaz *A mi iskolánk* címmel rendezték meg az evangélikus iskolák történelmi vetélkedőjét, melyet az evangélikus oktatás újraindulásának huszonöt éves jubileuma alkalmából hirdettek meg a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium mint egyházunk elsőként újraindított oktatási intézménye.

A versenyfelhívás szerint háromfős csapatok jelentkezhetnek két kategóriában: az 5–8. osztályosoknak iskolájuk történetét kellett bemutatniuk nyolc-tíz perces prezentációban, a 9–13. évfolyamosoktól pedig ugyanilyen időtartamú kisfilmet vártak a szervezők *Az evangélikus oktatás története; benne iskolánk története* címmel. A felhívásra tíz iskola tizen-nyel csapatmal jelentkezett, a beküldött prezentációkat és a kisfilmeket

november 21-én mutatták be a versenyzők.

A vetélkedő a következő eredménnyel zárult:

5–8. évfolyam, prezentáció: I. Reményik Sándor Evangélikus Általános Iskola és Művészeti Iskola, Szombathely; II. Benka Gyula Evangélikus Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Óvoda, Szarvas; III. Aszódi Evangélikus Petőfi Gimnázium és Kollégium. 9–13. évfolyam, kisfilm: I. Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnázium; II. Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium; III. Aszódi Evangélikus Petőfi Gimnázium és Kollégium.

Közönségdíjban részesült a szombathelyi 7-es fiúcsapat és a Berzsényi Dániel Evangélikus (Líceum) Gimnázium felsős fiúcsapata. ■ I. SZ.

HIRDETÉS

Várszegi Asztrik a budavári evangélikus szabadegyetemen

December 1-jén, hétfőn 19 órai kezdettel tartjuk a budavári evangélikus szabadegyetem következő alkalmát a Bécsi kapu téri evangélikus templom kápolnájában (1014 Budapest, Tánicsics Mihály u. 28.). **Fabiny Tamás** püspök áhitatát követően **dr. Várszegi Imre Asztrik** bencés szerzetes, püspök, pannonhalmi főpapát tart előadást, amelynek címe: *Az evangélium vezetésével járjuk az ő útjait... (Bencés regula, Prólógus) – A bencés lelkiség időszerezése.* A belépés ingyenes, minden érdeklődőt szeretettel várunk!

Korálók és genfi zsoltárok

Ökumenikus kórustalálkozó Budapesten

▶ A Magyar Egyházzenei Társaság által két évente megszervezett kórustalálkozó résztvevői idén a budapesti Avilai Nagy Szent Teréz-templomban gyűltek össze. Az egyházi kórusok november 22-i együttlétének címe a *Cantantibus organis* volt. A kifejezés *Szent Cecéliának* – az egyházzene védőszentjének – zsolozsmájából származik.

Az EHE énekkara

Kocsis Csaba énektanár-karvezető, egyházzenei vezető szavai után Balogh Piusz premontrai szerzetes pap, egyházzenei vezető, a Magyar Egyházzenei Társaság elnöke egy *Szent Ágostontól* származó gondolatot helyezett a résztvevők és hallgatók szívére: meg kell próbálnunk tehetségünkhöz és képességeinkhez mértén szép énekkel dicsérni az Istent úgy, hogy ne a művészi teljesítmény kerüljön előtérbe. Isten mindent meghall, még az olyan hibát is, amelyet a művész már nem képes észrevenni, így törekedni kell arra, hogy éne-

künk ne mesterkélj, hanem ujjongó legyünk.

Kinczler Zsuzsanna énektanár-karvezető, egyházzenei vezető – a rendezvény egyik életre hívója – vezette be, majd vezényelte a kezdő közös éneket, örök élet vasárnapjának graduáléneket: a *Harsány szó kiált az éjbe* kezdetűt, amelynek többszólamú feldolgozása J. S. Bach 140. kantátájából származik. Az Evangélikus Hittudományi Egyetem Egyházzenei Tanszéke adjunktusának elmondása szerint a kórustalálkozó célja az lenne, hogy a különböző fe-

lekezetű liturgiában szolgáló kórusok megismerhessék egymást, bővíthessék repertoárjukat, tapasztalataikat, valamint betekintést nyerhessenek a többi felekezetben előforduló éneklési módokba.

Dél előtt tíz órától összesen tizenkét – az ország minden pontjáról érkezett – kórus mutatta be énektudását. Az öt budapesti énekkar mellett jelen voltak kaposméri, halászteleki, nagykőrösi, kunhegyesi, váci, sátoraljaújhelyi és dunaharaszti énekkari tagok is. Az esemény meghívóján a *liturgikus kórusok találkozója* megjelölés állt, amelyről annyit talán érdemes elmondani, hogy a megnevezés felekezeti elterjedt, hiszen a katolikus felekezetben nem használják a gyülekezeti kórus megjelölést, a protestánsok pedig a liturgikus kórust ismerik kevésbé. A kifejezés olyan énekegyüttesekre vonatkozik, amelyek liturgikus eseményeken, tehát a szentmiséken vagy istentiszteleteken végeznek rendszeres zenei szolgálatot.

Az alkalmon részt vevő kórusok összetétele, repertoárja, a kórustagok életkora is nagyon színes képet mutatott. Voltak gyermekkarok, iskolai kórusok, idősebbekből álló énekkarok, emellett pedig az együttesek létszáma is igen változó volt: a 10-12 fős kórustól egészen a 45 fős szkoláig terjedt.

Az elhangzottak között voltak egyszerű gregorián, illetve gyülekezeti énekek – kísérettel vagy anélkül –, különböző dallamokat feldolgozó, többszólamú kórusművek, valamint hangszerekkel kísért darabok. A kórusok betekintést nyerhettek a többi felekezet speciális reper-

toárjába is, egyaránt felcsendültek korálók, gregorián és graduáldallamok, valamint genfi zsoltárok.

Az evangélikus egyházat az Evangélikus Hittudományi Egyetem énekkara képviselte, amely rövid kantátát adott elő orgona, hegedű és cselló kíséretében. *Dietrich Buxtehude Erhaltung, Herr, bei deinem Wort (Tarts meg, Urunk, szent ígédben, EÉ 255)* című művében a fent említett dallamot az azonos dallami gyökerekkel rendelkező korállal, az *Adj békét a mi időnkben* kezdetűvel (EÉ 291) együtt dolgozza fel.

A rendezvény további célja, hogy a kórusok egymást hallgatva megismerjenek új darabokat, amelyeket akár ők is felvehetnek majd repertoárjukba, vagy inspirációt nyerjenek a hangszerelési lehetőségeket illetően. E sokszínű eseményen erre minden kórusunk módja volt, hiszen egy darab sem csendült fel kétszer, illetve az is bebizonyosodott, hogy kis-

létszámmal is lehet liturgiában jól alkalmazható zenét előadni.

A repertoárban szerzett új ismeretek mellett a hangzás is hozhatott újat több kórusnak, főleg olyanoknak, amelyek nem ekkora méretű templomban szolgálnak. A kezdő közös ének alatt volt a leginkább tapasztalható a hatalmas tér ereje, amikor több mint kétszáz fő egyszerre énekel. Emellett érdekes volt megtapasztalni azt, hogy míg a konferálás során koncentrált figyelemre volt szükség, addig az éneklés-kor minden egyes szót tisztán lehetett érteni az utolsó padsorokban is.

A gondos szervezésnek köszönhetően a kórusok gyors egymásutánban követték egymást, majd az esemény zárásaként egy ökumenikus vonatkozású sexta imaórát énekeltek együtt. Ekkor a gregorián zsoltározás és himnuszéneklés mellett helyet kapott a lutheri korál, a *Mi Atyánk, ki vagy mennyekben* (EÉ 72) is.

■ KOC SIS KRISZTINA

A Budai Ferencs Énekes Iskola kórusa

A SZERZŐ FELVÉTELEI

Honfoglalás Soltvadkerten

BIRO ROBERT FELVÉTELE

A soltvadkerti óvodások november 24-én, hétfőn átköltözhetnek a napokban átadott új épületbe, s ezzel a helyi evangélikus közösség régóta dédelgetett álma valósult meg. A kisebbek közül néhányan sírdogáltak, mert nagyon hozzászórtak a régi óvodához, a nagyobbak viszont kitérő örömmel vették birtokba a különböző színű bútorokkal berendezett termeket. A régi óvoda évek óta szűknek bizonyult, s ma már végképp nem felelt meg az előírásoknak. Az emeleti részbe – a logopédiára, a nyelvi laborba és a könyvtárba – vittek át a régi épületből jó állapotban lévő bútorokat. A földszinten minden új, s a fejlesztőszobába is korszerű berendezés került. Lakatosné Hachbold Éva óvodavezető bevallotta, hogy megkönnyezte a régi épületet, amelyhez számtalan szép emlék köti őt is. Hihetetlen, hogy annyi kudarccal végre megtörténhetett a honfoglalás – mondta az óvodavezető.

Gyermekáldás. Szívemben még mindig csilingelnek a vadkerti óvodások kisharangjai. Vágyakozva gondolok a „Luther-szigetre” – ahol a templom, az óvoda és a Találkozások Háza egyesül, ott még a hajótörés sem lenne szenvedés...

A sziget népes, száz és egy gyermekre vigyáz az értő figyelem és szerető gondviselés. Az óvodába évek óta egyre többen íratják gyermeküket, és a létszámhiány minden jel szerint ismeretlen fogalom marad a jövőben is. A jövő Soltvadkerten biztosítottan látszik, Isten gyermekertjében számos palánta növekszik, és hozza a megtérés gyümölcseit.

A kisharangok pedig a mindig kételkedő és nyugtalan felnőttekben ébresztik fel a hit őszinte egyszerűségét, amely nélkül nincs a mennyekben helyünk, sem a földön nyugtunk. A lelkiismeret hangját, amely kétségkívül meg tudja különböztetni a jót a rossztól. A Teremtő szeretetének felismerését, mert a felnőttek hajlamosan elfelejtik, hogy ő nemcsak az első embert keltette életre, hanem mindegyiket.

Ha minden településen lenne ilyen sziget, hamar benépesülnének az óvodák!

■ WALKÓ ÁDÁM

Adventi jegyzetlapok

(Napló, 2014)

Advent. A szent várakozás ideje. Az egyszerű titok hóillatú ünnepe. Vágyakozás az után, ami a miénk, és ami még nem, de már régóta szeretnénk. A visszapergetett idő, hogy megtaláljuk gyerekkorunk alkonyi óráját, mikor lestük a kinyíló kaput, és feltűnt apánk fáradt és mosolyos arca. Hátizsákjából apró ajándékok bújtak elő: ropogósra sült kenyér, piros alma... Vágyakoztunk – az ablakban lesve – az első csillogó hóesésre. Szánkómat a nagy után kötöttük, és meg sem álltunk a város széléig. Már esteledett, mikor hazataláltunk, de jó volt hazaérkezni a szőlővenyegés melegbe. Magához ölelt aggodalmas anyánk szeretete.

„A karácsony a szeretet és advent a várakozás megszentelése” – írta *Pilinszky*. Mindegyik kaland, véges és kérdéses. Aki őszinte hittel várakozik, abban megszületik a türelem csendje, és tiszta fény árad sötét napjaiba.

***

Kereső. Istent az ember nem különös időben keresi, nem karácsonykor, nem húsvétkor. Nyugalmas napokban, leginkább a várakozás csendjében: advent heteiben. Töprengve, zenét hallgatva, könyveket lapozva, imádkozva. Keresheti a tudósok istenét, a Kosmosz urát, de legtöbbször az igaz Istent, aki az evangéliumban rejtőzik, cselekszik; azt, akit megölték.

***

Novemberi szavak. Vajon hányan tudjuk advent lényegét? Várakozás arra, aki van. Szüntelen vágyakozás az után, aki a miénk. És ami szép és fájó benne: erről az egyszerű dolog-

ról csak dadogva tudunk beszélni. Keressük a szavakat. „Isten megtestesült közöttünk – írta *Vasadi Péter*. – És túl idő és tér vastörvényén maga a teremtő Isten is készséggel és öntáddal vetette alá magát. Advent idején arra várakozunk, ami megtörtént, és akit kétezer esztendeje jórosszul a kezünk között tartunk.” Újból és újból vágyakozunk utána. Isten beleszületett az időbe, mi kiemeltünk a végtelen időből. A véget nem érő emlékezésben élünk, a szeretet soha nem szűnő oltalmában.

***

A várakozás csendje. Figyelj türelmesen. Fölbukkan, megjön, akire vártál. Előbb talán Isten szava érkezik, csontig hasító igaz szava. Nem ébreszt, nem kioktat, csak szól, és már távozik is. „Hallgasd a csöndet” – üzeni egy öreg erdélyi prédikátor. A csönd nem magyaráz, a legfontosabbra figyelmeztet. Az emberi szó lámpásként világol, de árnyékával el is fedi a lényegét. Most, a karácsony előtti napokban kell a hallgatás, hogy észleljük az alig rezdülő szél üzenetét.

***

Advent a Hargitán. Sütő András fáji erdélyi színjátékát mindig újraolvasom. Ott vagyok Sikaszóban, a Várakozás hegység lábánál. Az ablak alatt a Bakó-pataka nyargal a Küküllő felé, s úgy tűnik, maga a természet védelmez bennünket. Az éjszakában medve jár bocsostul, és ahogy az író hallotta: az állat megeszi azokat, akik nem járnak templomba. Sütő András novemberi fáinak sárguló levelei a Hargita felé repdesnek. A búcsúzó ősz szí-

neinek erdőtüzeiben felkiáltójelként magaslanak a fenyők. Minden hallgat, várakozik a közelgő csodára.

***

Rilke-vers. A nagy költő fiatalkori verse advent sejtelmes üzenete. A nyolc sor mintha fenyőfák téli álma lenne, figyelő csend. Felvillannak a fények, harang szól a közeli faluban. „Havat terel a szél az erdőn, / mint pehely-nyárat pásztora. / S néhány fenyő már éri sejtőn, / miként lesz áldott-fényű fa, / és hallgatózik. Szűz utakra / feszül sok ága, tűhegye – / szelet fog – készűl, nő magasba, / az egyetlen szent éj fele.”

***

A tudós. *Bálint Sándor* könyvében érdekes jegyzeteket találunk ünnepeinkről. „Advent, másként advent, a szege di nép ajkán ádvint. Istensegíts székeleyi körében edvent, az Egyház tanácsa szerint szent idő. A Megváltó érkezése.” Az adventi időszak a várakozás, a remény ideje. A titkos csoda napjai. A korai fölkeléssel járó áldozat. A havat még templomba indulás előtt illik elsöpörni, hallom nagyapám régi intelmét. Ezt az egyet egyre nehezebb teljesíteni, mert alig esik hó, összekavarodtak az évszakok, hajszolt életünkkel együtt.

***

Vasárnapi leltár. Ma befejeztem, amit elterveztem erre az évre. A legfontosabbak elmaradtak: keveset láttam gyermekeimet, öreg barátomat. Néhány nap, és itt van karácsony. Az év legszebb napjai, tündöklő órái; a mulhatatlan gyerekkor föltámadó emlékei. A fán arany fénnel lobognak a gyertyák. A szeretet ünnepe? Jó volna hinni, hogy így lesz, egy estére legalább, egy pillanatra békecsig az egész világbán!

■ FENYVESI FÉLIX LAJOS

Adventi könyvvásár

▶ A Luther Kiadó adventi könyvvásárának keretében **december 1. és december 23. között 10–50%-os kedvezménnyel** árusítjuk kiadványainkat. A kedvezményeket igénybe vehetik kedves olvasóink **könyvesboltunkban** (Budapest VIII. kerület, Üllői út 24. – nyitva tartás: hétfőtől péntekig 9 és 18 óra, szombaton 9 és 13 óra között), **elektronikus könyvesboltunkban** (<http://bolt.lutheran.hu>), **illetve levélben és e-mailben elküldött megrendelés esetén is** (cím: Luther Kiadó, 1085 Budapest, Üllői út 24.; e-mail: kiado@lutheran.hu). A kedvezmény a december 23-ig címünkre beérkezett megrendelésekre érvényes.

Újdonságok

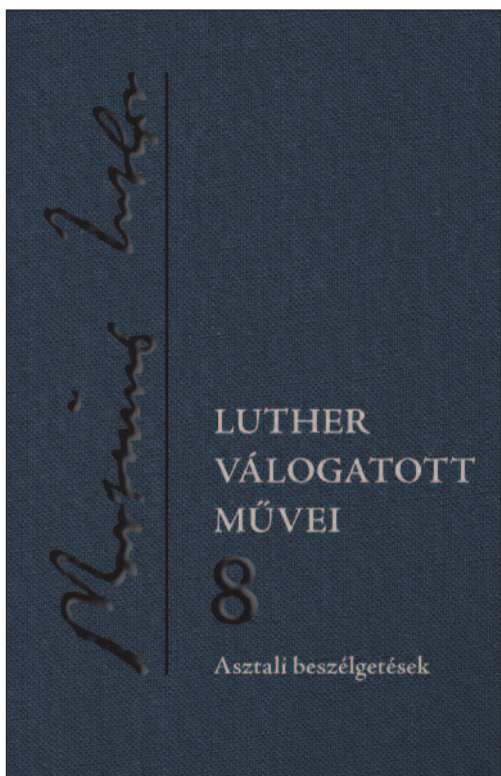
Útmutató 2015

- 136 oldal – olvasmányokkal 208 oldal, 119 × 163 mm, kartonált 400 Ft, illetve 600 Ft

Evangélikus naptár 2015

A reformáció kezdetének 500. évfordulójára készülve meghirdetett tematikus évek sorában a 2015. évben a *reformáció és oktatás* kapcsolata kutatható. Naptárunk tanulmányai ehhez nyújthatnak segítséget.

- 256 oldal, 140 × 195 mm, kartonált 820 Ft

Csepregi Zoltán (szerk.):
Luther válogatott művei 8.
Asztali beszélgetések

A tizenkét kötetesre tervezett *Luther válogatott művei* sorozat soron következő, 8. kötetében Luther Márton híres asztali beszélgetéseiből olvashatják az eddigi legteljesebb magyar nyelvű válogatást Márton László József Attila-díjas író, műfordító fordításában.

Az a spontaneitás, ahogy Luther megszólal, és asztaltársainak kérdéseit rendszerint tömören és csattanósan megválaszolja, valamint a tárgyalt témák sokszínűsége a reformáció iránt érdeklődő olvasók körén túl bárkit megfoghat, aki irodalmi élményt vagy akár unaloműző olvasmányt keres.

- 810 oldal, 170 × 240 mm, vászonkötés 4990 Ft helyett 4491 Ft

Rozs-Nagy Szilvia (szerk.):
Az evangéliumok színe
Újszövetségi kifestő 4–10 éveseknek

- 44 oldal, 210 × 297 mm, kartonált 670 Ft helyett 603 Ft

Joachim Gauck:
Nyári fagyok – őszi kikelet
Visszaemlékezések

„Gauck visszaemlékezéseiből a szabadság legcéljait tanulhatjuk meg.” (*Die Zeit*)

„Mindenképpen érdemes elolvasni. A legjobb értelemben véve élő tananyag a közelmúlt német történelméről.” (*Süddeutsche Zeitung*)

- 320 oldal, 134 × 206 mm, keménytáblás 4800 Ft helyett 4320 Ft

Szabó Lajos (szerk.):
Teológia és kultúra

A hitet ébresztő újító, kulturált teológia ma is nélkülözhetetlen az emberi élet kiteljesedése szempontjából. Szeretetet, elfogadást és életújulást motiváló közeledés lehet az a járható út, amelyen az evangélikus teológiai kultúra is értékes kincset ad közre gondolkodásával, töprengésével és meggyőződésével. Azzal a céllal is törekszik erre ez a kötet, hogy akik szívesen olvasnak magyar nyelvű evan-

gélius teológiai tanulmányokat, most kezükbe vehessék ezt a gyűjteményt, és saját maguk is folytassák a közös építő gondolkodást.

- 216 oldal, 165 × 230 mm, kartonált 1790 Ft helyett 1611 Ft

Érfalvy Livia (szerk.):
A tudomány vonzásában
Evangélikus iskolák kutató tanárainak I. konferenciája

Olyan pedagógusok írásait rendeztük tanulmánykötetbe, akik mindennapos oktató-nevelő munkájuk mellett, saját szaktárgyuk tanításán túl szűkebb vagy tágabb értelemben véve kutatómunkát is végeznek. A szerzők között találunk tudományos fokozattal rendelkezőket, doktoranduszokat és olyan pedagógusokat is, akik elmélyülten foglalkoznak valamilyen szak tudományi témával vagy módszertani kérdéssel.

- 255 oldal, 165 × 230 mm, kartonált 1110 Ft helyett 990 Ft

Fabiny Tibor és Faludy Alexander (szerk.):
Az anglikán kereszténység évszázadai

„Őszintén ajánlom ezt a könyvet nemcsak az evangélikusoknak, hanem az angolszász kultúra és teológia iránt érdeklődő történészeknek és anglista irodalomárokknak is. A könyv külön értéke, hogy az egyes évszázadok tömör bemutatása mellett a szerzők egyes korabeli források magyar fordításait is közlik: például az Angol Egyház (Church of England) hitvallási iratát, az 1563-as *Harmínckilenc hitcikkelyt* vagy John Donne 17. századi anglikán lelkész és költő meditációját. A függelékben közölt kronológia, az anglikán fogalmak szójegyzéke és az angli-

kán/episzkopális teológusok kislexikona lehetőségét nyit további kutatásra. Az északi lutheránus egyházak és az európai anglikán egyházak által aláírt, itt olvasható egyedülálló dokumentummal, a *Porvooi közös nyilatkozattal* talán további egyházak is képesek azonosulni.”

Dr. Fabiny Tamás,
a Magyarországi Evangélikus Egyház Északi Egyházkerületének püspöke

- 192 oldal, 140 × 200 mm, kartonált 1790 Ft helyett 1611 Ft

Fabiny Tibor, Pecsuk Ottó, Zsengellér József (szerk.):

Felebarát vagy embertárs
Bibliafordítások és használatuk a mai Magyarországon

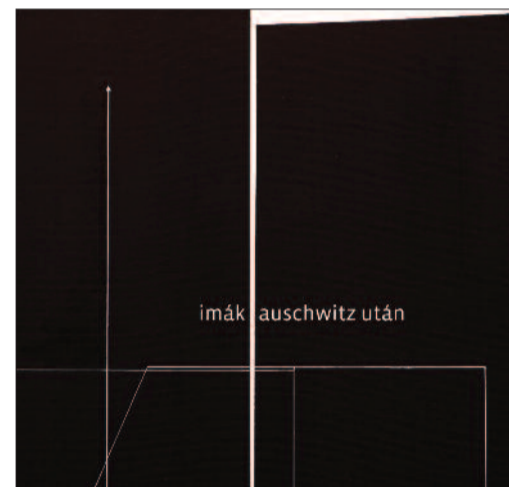
Bibliaolvasás és bibliafordítások a mai Magyarországon címmel rendeztek konferenciát

2013. április 2–3. között a Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Karán (KRE-HTK). A konferencia létrehozásában együttműködött a KRE-HTK, a KRE Bölcsészettudományi Karán működő Hermeneutikai Kutatóközpont és a Magyar Bibliatársulat; mindenki a maga sajátos szempontjaival igyekezett gazdagítani az eseményt.

A konferencia célja a mai Magyarországon használatban lévő bibliafordítások áttekintése és a különböző felekezetek bibliahasználati szokásainak és szempontrendszerének megismerése volt.

- 248 oldal, 160 × 235 mm, kartonált 2300 Ft helyett 2070 Ft

Galambos Ádám (szerk.):
Imák Auschwitz után

A soa hetvenedik évfordulóján úgy látjuk, hogy szükségszerű megfogalmaznunk: a soa tragédiája nem zsidóügy, hanem keresztény és osztársadalmi trauma egyaránt. Ennek kifejezésként rabbik, püspökök és egyházi gondolkodók írtak imádságokat *Imák Auschwitz után* címmel, amelyeket kortárs képzőművészek formáltak vizuális tartalommal, így bontakoztatva ki egy egyetemes üzenetet.

- 48 oldal, 200 × 200 mm, kartonált, színes képekkel 990 Ft helyett 891 Ft

Eric Heuvel:
Családi titok
Képregény

Hollandiában minden évben április 30-án rendezvények sokaságával ünneplik a királynő születésnapját. Az emberek országszerte kimen-

nek az utcára, ahol élőzene szól, finom fogások és frissítők kaphatók, és úton-útfélen rögtönzött bolhapiacokon lehet használt holmikat venni és eladni. Jeroen úgy dönt, meglátogatja a nagymamáját, hátha akad nála valami eladnivaló. A padláson kezd kutakodni. A porlepte emlékek egy barátságról és a család fájdalmas titkáról mesélnek.

- 64 oldal, 210 × 280 mm, irkafűzőtt 890 Ft helyett 801 Ft

Kiemelt ajánlatunk

Mirák Katalin (szerk.):

Egyházvezetők 1.

Dokumentumok és tanulmányok a Magyarországi Evangélikus Egyház és az állambiztonság kapcsolatáról – 1945–1990 (Háló 2.)

■ 734 oldal, 165 × 240 mm, keménytablás
~~3200 Ft~~ helyett 2880 Ft

Füller Tímea:

Tócsatükröben

Mesék, tárcák, novellák

„Füller Tímea örömet üzenő világában, ahol egy légy is angyallá tud változni, ahol egy fél iskola köti meg a karácsonyi ajándékot, a hétköznapok teli vannak csodás dolgokkal, észrevétlen, apró lényekkel, meglepetésajándékokkal. Hol le kell hajolni a fű közé, máskor csak bele kell nézni valakinek a szemébe, hogy a csodás dolgok megtörténjenek.

Olyanok az írásai, amilyen az írójuk. Vele nem lehet lekésni a tengelici vonatot, vele közősködve nem lehet csalódní, mellette nem marad rosszkedvű senki. Valami gyermeki derű él benne. Amivel nem sokan dicsekedhetünk: a felnőtt Füller Timiben megmaradt a születésekor kapott feltétel nélküli bizalom a Világ és az Emberek iránt.

Ezért küldi elé idejében a tengelici vonatot az Égi Forgalmista, hogy szaladva is, de elérje. Füller Timi ezt nem használja ki, nem él vele vissza, egyszerűen azért, mert nem is gondol arra, hogy valami nem fog sikerülni. Így fogalmaz kicsiknek és nagyoknak: Legyetek derűsek! És teszi a dolgát boldog örömben – mint a gyerekek.” (Schäffer Erzsébet)

■ 224 oldal, 120 × 182 mm, keménytablás
~~1790 Ft~~ helyett 1611 Ft

Csepregi Zoltán (szerk.):

Luther válogatott művei 7.

Levelek

A válogatás azzal a céllal született, hogy egyszerre mutassa be a reformátorra érés mozzanatait, a teológiai munka műhelyét és a mindennapok tennivalóit, a külső harcokat és a lel-

kiismereti küzdelmeket – történeti eseményeket dokumentálva és mának szóló üzeneteket hordozva. Ez a válogatás bizonyos értelemben az egész sorozat rövid foglatatát is adja, azét a sorozatét, amely külön-külön kötetekben mutatja be a reformátort, a prédikátort, a professzort, a bibliafordítót, a vigasztalót, a beszélgetőt – Luther leveleiben azonban az egyházpolitika vegyül a személyes lelkigondozással, tudományos problémák váltakoznak a napi megélhetés égető kérdéseivel. A hangnem hol tréfás, hol kétségbeesett, hol indulatos, hol higgadtan komoly. Ha valaki tehát idő hiányában egyetlen kötetben az egész Lutherre kíváncsi – életrajzra, életműre, szórakoztató történetekre egyben –, az bátran fordulhat a levelek gyűjteményéhez.

■ 776 oldal, 170 × 240 mm, vászonkötés
~~4990 Ft~~ helyett 4491 Ft

Túróczy Zoltán:

Időszerű szeretet

Igehirdetések az 1953/54-es egyházi esztendő epistolai sorozata alapján

■ 368 oldal, 145 × 200 mm, keménytablás
~~1900 Ft~~ helyett 1710 Ft

Varga Gyöngyi:

Áldáskönyv

(7. kiadás)

■ 196 oldal, 180 × 130 mm, keménytablás
~~1890 Ft~~ helyett 1701 Ft

Varga Gyöngyi:

Remény s ég

(2. kiadás)

■ 176 oldal, 180 × 130 mm, keménytablás
~~1890 Ft~~ helyett 1701 Ft

Szabó Lajos (szerk.):

Bölcs szív

50+ meditáció és imádság

■ 160 oldal, 148 × 210 mm, kartonált
~~990 Ft~~ helyett 891 Ft

Zászkaliczky Pál:

Vetés közben

Áhítatok és imádságok az év minden napjára

■ 416 oldal, 170 × 220 mm, keménytablás
~~3600 Ft~~ helyett 3240 Ft

Reményik Sándor

összes verse I–II.

(4. kiadás)

■ I. kötet: 678 oldal, II. kötet: 512 oldal,
 138 × 203 mm, vászonkötés
~~4600 Ft~~ helyett 3680 Ft

Margot Käßmann:

Anyák a Bibliában

Az anyaság csodálatos – ám ami azt illeti, nehéz is tud lenni. És az anyává válás már régen sem volt magától értetődő. A Bibliában találunk gyermektelen asszonyokat, akik gyermekekre vágnak, és olyan anyákat is, akiknek korántsem volt könnyű dolguk – olyanokat, mint a szívtelen anya, az idősen gyermeket szülő anya, a sokgyermekes és az örökbe fogadó anya. A bibliai anyaportrék meglepő perspektívákat tárnak fel: Margot Käßmann a bibliai anyákról mesél nekünk, rámutatva történeteik mai napig tartó érvényességére.

■ 156 oldal, 120 × 190 mm, kartonált
~~1690 Ft~~ helyett 1521 Ft

Owe Wikström:

A káprázató sötétség

Szemponatok a lelkivezetéshez

A svéd valláspszichológus, pszichoterapeuta, lelkigondozó e könyvében a lelkivezetést helyezi érdeklődése középpontjába.

■ 312 oldal, 133 × 210 mm, keménytablás
~~3600 Ft~~ helyett 3240 Ft

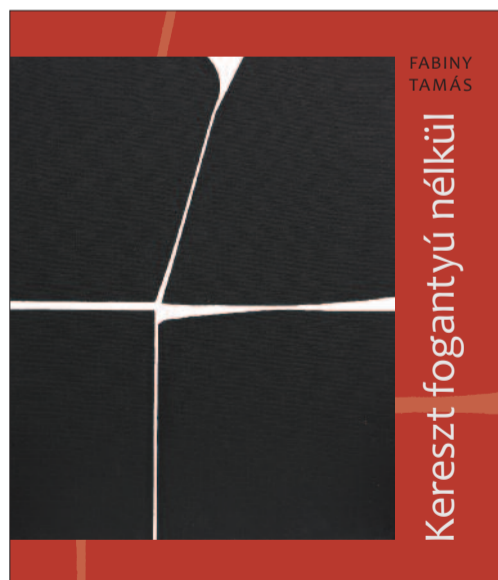

Fabiny Tamás:

Kereszt fogantyú nélkül

CD-melléklettel, amelyen Dresch Mihály Liszt Ferenc-díjas dzsesszzenész hangszeres improvizáció kísérik az egyes szövegeket.

■ 192 oldal, 140 × 160 mm, keménytablás
~~1890 Ft~~ helyett 1701 Ft

Bodrog Miklós:

Rendeltetés

E kötet Bodrog Miklós mély hitéről tanúskodó verseiből, kitűnő formaérzékkel, nagy nyelvi leleménnyel készített műfordításából és az *Evangelikus énekeskönyv* kedvelt énekeiből nyújt válogatást.

■ 126 oldal, 120 × 167 mm, kartonált
~~890 Ft~~ helyett 801 Ft

Benczúr László építészete

A gazdagon illusztrált album lapjain az idén hetvenéves építész munkássága elevenedik meg személyes hangvételű köszöntések kíséretében.

■ 112 oldal, 225 × 300 mm, keménytablás
~~3900 Ft~~ helyett 3510 Ft

Schmidt Egon:

Angyalka segített

Schmidt Egon Kossuth-díjas író bájos, óvodás- és kisiskoláskorú gyerekeknek szóló mesekönyve egy angyalka hat napját veszi sorra az emberek között. – S hogy miért kellett a földre jönnie? Elárulhatjuk, hogy büntetésül! De hogy mivel szolgált rá erre, és milyen kalandokba keveredett a halandók között, az maradjon titok – legalábbis a könyv elolvasásáig!

■ 44 oldal, 180 × 247 mm, keménytablás
~~1490 Ft~~ helyett 1192 Ft

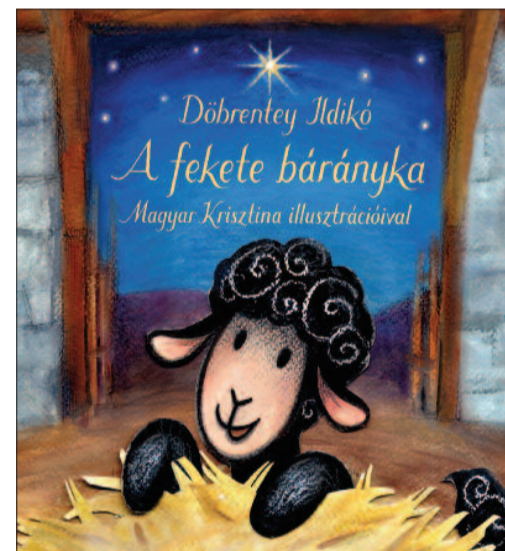
Döbrentey Ildikó:

A fekete báránka

Magyar Krisztina illusztrációival

A betlehemi legelőn a kis fekete bárányt kiközösítik testvérei. Mert fekete. Szomorúan ballag a kietlen pusztában, míg egy félig vak tehén mellett meghúzhatja magát az istállóban, ahova ő vezeti el a szállást kereső fiatal párt, akik gyermeket várnak...

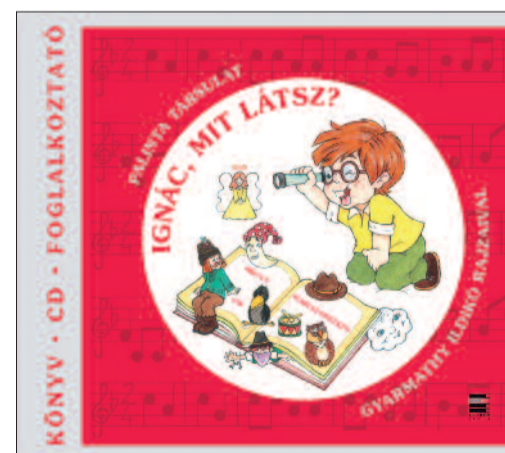
■ 16 oldal, 154 × 154 mm, keménytablás
~~960 Ft~~ helyett 768 Ft

Ignác, mit látsz?

Könyv, CD, foglalkoztató

■ 54 oldal + mellékletek + CD,
 245 × 205 mm, keménytablás
~~3900 Ft~~ helyett 2730 Ft

A tekercek színe

Őszövetségi kifestő 4–10 éveseknek

Bibliai történetek Holló Katalin és Szalay Miklós játékos, gyermekközpontú rajzaival.

■ 40 oldal, 209 × 296 mm, kartonált
~~670 Ft~~ helyett 603 Ft

Köháti Dorottya Éva (szerk.):

Ancilla Domini

Túrmezei Erzsébet-émlékkönyv

Erzsébet testvér, a diakonissza főnökasszony, a költő és műfordító itt élt közöttünk a teremtő Isten ege alatt, a kegyelem ege alatt s az örökévalóság fényében. Uráról tett biznyságot egész életében. Ennek a művészi eszközökkel is kifejezett folyamatos biznyságtételnek kíván emléket állítani a születése 100. évfordulója alkalmából készült, gazdagon illusztrált emlékkötet, amelynek szerkesztője és szerzői Erzsébet testvér lelki és szellemi kincsekben páratlanul gazdag életének legfontosabb területeit igyekeztek bemutatni.

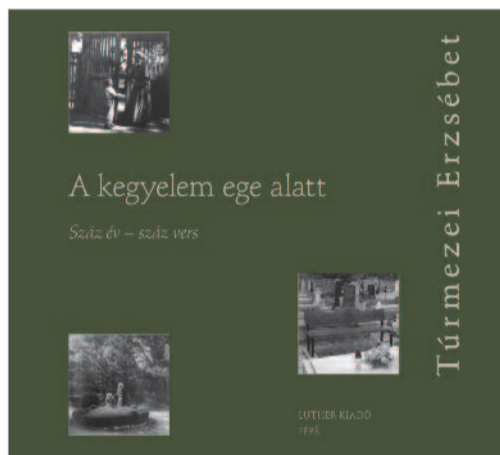
A könyv DVD-mellékletet tartalmaz, amelyen két filmet tekinthetünk meg: *Fény előttem, fény utánam* (a Zákus Médiacentrum portréfilmje Túrmezei Erzsébetről), valamint Essig József Túrmezei Erzsébet kolozsvári útján készített filmjét.

■ 448 oldal, 195 × 225 mm, keménytablás, DVD-melléklettel
4990 Ft helyett 3992 Ft

Túrmezei Erzsébet:

A kegyelem ege alatt

Száz év – száz vers

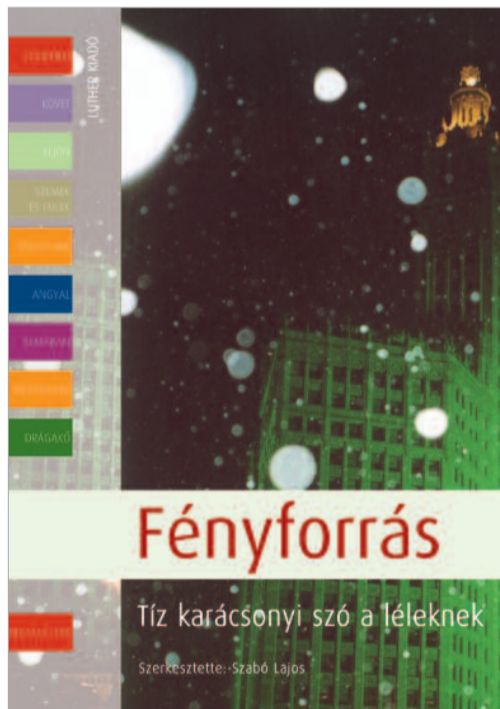
■ 112 oldal, 181 × 159 mm, kartonált
970 Ft helyett 873 Ft

Szabó Lajos (szerk.):

Fényforrás

Tíz karácsonyi szó a léleknek

■ 64 oldal, 148 × 210 mm, irkafűzött
990 Ft helyett 693 Ft

Szabó Lajos (szerk.):

Meríts!

Meditációk és imádságok fiataloknak

■ 152 oldal, 148 × 210 mm, kartonált
980 Ft helyett 784 Ft

Máté 118

A gyűjtemény 118 prédikációt tartalmaz, mind egyiket más és más lelkész írta, és mindegyik *Máté evangéliumának* egy-egy igeszakaszáról szól. A 118 lelkész a Magyarországi Evangélikus Egyház Északi Egyházkerületének területén végzi szolgálatát. Az igehirdetések szinte mindegyike szóban elhangzott prédikáció, így nemcsak a lelkész, hanem az őt hallgató gyülekezet is itt van velünk...

■ 420 oldal, 235 × 160 mm, kartonált
2190 Ft helyett 1752 Ft

Luther válogatott művei 5.

Bibliafordítás, vigasztalás, imádság

■ 736 oldal, 170 × 240 mm, vászonkötés
4990 Ft helyett 3992 Ft

Jer, örvendjünk, keresztyének

Luther írásaiból mindennapi áhitatra

■ 448 oldal, 140 × 200 mm, kartonált
1700 Ft helyett 1360 Ft

Bibliák

Revideált új fordítású Bibliák

■ 1360 oldal, színes térképmellékletekkel, keménytablás:

Közepes (zöld és bordó színben)

114 × 163 mm, 3100 Ft

Nagy (kék színben)

136 × 195 mm, 5100 Ft

vászonkötés:

Közepes (bordó színben)

114 × 163 mm, 4100 Ft

Nagy (bordó színben)

136 × 195 mm, 6200 Ft

puhatáblás:

Közepes (narancssárga-zöld vagy szürke-bordó színekben)

114 × 163 mm, 5100 Ft

Károli-fordítású Bibliák

■ 1200 oldal, műbőr kötés

Kicsi

110 × 170 mm, 2500 Ft

Kis családi

140 × 200 mm, 2900 Ft

Nagy családi

170 × 250 mm, 4500 Ft

Deuterokanonikus bibliai könyvek

■ 183 oldal, 172 × 240 mm, vászonkötés, 950 Ft

Kommentárok a Bibliához

Muntag Andor:

Jób könyve

■ 385 oldal, 145 × 203 mm, keménytablás

1600 Ft helyett 800 Ft

Cserháti Sándor:

Pál apostolnak a korinthusiakhoz írt első levele

■ 876 oldal, 143 × 203 mm, keménytablás

5600 Ft helyett 3360 Ft

Cserháti Sándor:

Pál apostolnak a korinthusiakhoz írt második levele

■ 500 oldal, 143 × 203 mm, keménytablás

4200 Ft helyett 2940 Ft

Csendes percek

Szabó Lajos (szerk.):

Jelzötűz

Tizenegy bátorító szó

■ 112 oldal, 148 × 210 mm, kartonált

1090 Ft helyett 872 Ft

Fabiny Tibor, Tóth Sára (szerk.):

Irányváltás

Humán értelmiségi megterése

A megterési történetek lényegi eseménye nem annyira a karakter átváltozása; ami történik, az inkább a meglévő karakter, az abban rejlő erők, képességek irányváltása. A megterés, kivált a gyökeres és drámai életfordulat Isten érintésének lecsapódása a személyes élettörténetben, s mint a kötetben olvasható vallomásokból kiderül, ma is tartalmaz felforgató elemeket: emberek negyvenévesen visszaülnek az iskolapadba, kutatási területet, szakmát váltanak, átértékelik emberi kapcsolataikat, egyházhoz való viszonyukat... A kötetben Dér Katalin, Kocziszky Éva, Békési Sándor és Fabiny Tibor megterésről szóló vallomása olvasható.

■ 121 oldal, 135 × 190 mm, keménytablás, DVD-melléklettel
1860 Ft helyett 1302 Ft

Ittész János:

Hacsak

■ 244 oldal, 125 × 187 mm, keménytablás

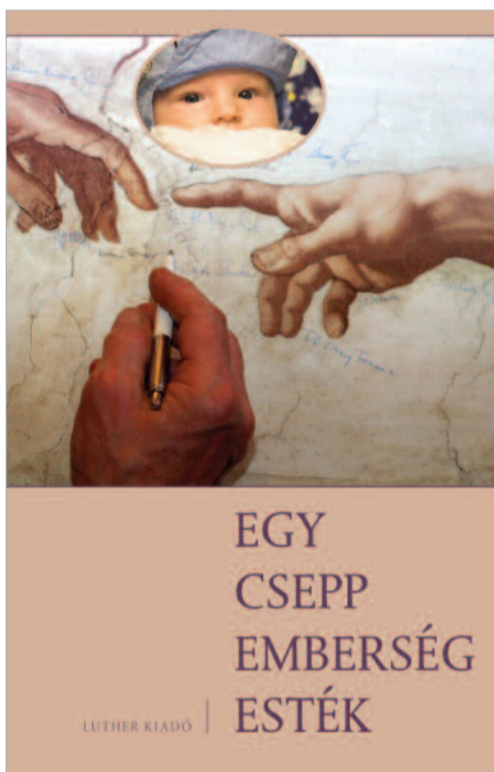
1290 Ft helyett 1032 Ft

Rados Péter (szerk.):

Egy csepp emberség esték

■ 216 oldal, 164 × 235 mm, keménytablás

2550 Ft helyett 1275 Ft

Szabó Lajos (szerk.):

Hullámhossz

■ 305 oldal, 168 × 237 mm, kartonált

1600 Ft helyett 800 Ft

Szabó Lajos (szerk.):

Tarts, Uram, a kezedben

Személyes szavak presbiterekhez

■ 175 oldal, 125 × 205 mm, keménytablás

890 Ft helyett 784 Ft

Johann Gyula (szerk.):

Tarts, Uram, a kezedben

Személyes szavak presbiterekhez

Szerkesztette: Szabó Lajos

Nyitott ajtó I–II.

A kötetben hetenként evangélikus teológushallgató áhítatait közöljük; olyan fiatalokét, akik küldetésükre készülve gondolnak meditációikkal, imádságaikkal a földi vándorúton velük együtt haladókra.

■ 233 és 228 oldal, 140 × 196 mm, kartonált
940 Ft helyett 470 Ft (kötetenként)

Hafenschér Károly, ifj. (szerk.):

Kezek evangéliuma

Kézikönyv és lelki útravaló a diakóniában dolgozóknak

■ 156 oldal, 125 × 170 mm, vászonkötés
890 Ft helyett 712 Ft

Christoph Klein:

Fény az út végén

„Egy évvel feleségem, Marlene Klein halála után belső kényszert éreztem, hogy valahova csendes helyre vonuljak vissza. Össze akartam foglalni írásban azokat a biznyságtételeket és megtapasztalásokat, amelyeket betegsége és halála idején feljegyeztem. Azokat a vigasztaló és utat mutató gondolatokat, amelyek németországi kezelésének hosszú hónapjai idején folytatott élénk levelezésünkben és a temetésekor mondott beszédekből valók.”

■ 163 oldal, 141 × 200 mm, kartonált
580 Ft helyett 200 Ft

Veled egy életen át!

A könyv segítségével kíván lenni a jegyesoktatásban a lelkészeknek és a leendő házastársaknak egyaránt; elkíséri az olvasót a felnőtté válás korszakától az időskorig, a párválasztás örömetől az özvegység fájdalmas állapotáig.

■ 108 oldal, 120 × 185 mm, kartonált
260 Ft helyett 100 Ft

Teológia, egyháztörténet

Cserháti Sándor:

Az Újszövetség teológiája

Cserháti Sándor tudományos kutatói életművének egyfajta betetőzésékként értékelhető *Az Újszövetség teológiája* című műve, amely több évtizedes kutatási eredmények esszenciáját tárja az érdeklődő olvasók elé. Fő célja a teológiai gondolatmenetek, a kritikai elemzések és konklúziók olvasható és érdekesítő nyelvi formába öntése, azaz mindenkor a szenvedélyes és elkötelezett bibliaolvasókat tartja szem előtt, akik tudományos ismeretek nélkül is érteni kívánják a Szentírás mélyebb üzenetét.

A könyv melléklete a *Lélek által gazdag élet* című e-könyv, amely a szerző összegyűjtött tanulmányait, írásait, igehirdetési előkészítőit tartalmazza.

■ 340 oldal, 150 × 200 mm, keménytablás, CD-melléklettel (e-könyv)
5600 Ft helyett 2880 Ft

Fabiny Tibor:

A Magyarországi Evangélikus Egyház rövid története

■ 96 oldal, 145 × 200 mm, irkafűzött

510 Ft helyett 100 Ft

(Német és angol nyelven is kapható.)

Gottfried Voigt:

Bevezetés az egyház tanításába

■ 156 oldal, 148 × 209 mm, kartonált

550 Ft helyett 400 Ft

Szabó Lajos (szerk.):

Homiletika

Ökumenikus palettán

■ 256 oldal, 165 × 235 mm, kartonált

1960 Ft helyett 1764 Ft

Mirák Katalin (szerk.):

Dokumentumok és tanulmányok a Magyarországi Evangélikus Egyház és az állambiztonság kapcsolatáról – 1945–1990

Háló 1. – Bevezetés

■ 320 oldal, 160 × 237 mm, kartonált

2100 Ft helyett 1470 Ft

Ágostai hitvallás

■ 207 oldal, 140 × 200 mm, keménytablás

2200 Ft helyett 1320 Ft

Szabó Lajos (szerk.):

ADVENT 1. VASÁRNAPJÁRA

Vigyázat, hamisítvány!

Dávid imádsága: „Tiszta szívet teremts bennem, Istenem...”
(Zsolt 51,12)

A hamisítvány sokszor megtévesztően olyan, mint az eredeti. Sok mindent lehet hamisítani: aláírást, ipari terméket, okmányokat, művészeti alkotásokat. Megdöbbentő: még Krisztus követését is!

A kegyes „uram-uramozó” azzal áztatja magát, hogy minden rendben, megszerezte a jegyet Isten országába. Csak a vizsgálatnál derül ki, hogy jegye érvénytelen. Élete kirakatát úgy rendezte be, hogy magának, másoknak, sőt még Istennek is tessenek, de hiába a pompás, lenyűgöző külső, szeretet nélkül semmit sem ér az egész.

Jézus nemcsak leleplezi a külső, tetszetős látszat mögött az ijesztő valóságot, hanem van elég szeretete és hatalma ahhoz, hogy újjáteremtse szívünket. A külső kozmetikázás helyett így imádkozunk: Tiszta szívet teremts bennem, Istenem!

Bódás János: Úrvacsora
(részlet)

*Az csak az igazi, az a hit,
mely mindig át s tesz valamit,
mely testet ölt, él s látható,
teremtő jövővel biztató.*

■ MADOCSAI MIKLÓS

Mit jelent számunkra a család adventje?

Dr. Victor János *A család adventje* című írása – megjelent a szerző „*Lészen eljövendő*” című kötetében (Budapest, 1942) – adott segítséget számomra a címben megfogalmazott kérdés megválaszolásához, ezen írás alapján vizsgáltam meg kapcsolatunkat.

Ahogy a karácsony a család ünnepe, úgy az adventnek is szoros kapcsolata van a családdal. Évtizedek óta tapasztalom, hogy a karácsony a család ünnepe. Miért? Mert ennek legnagyobb része a családon belül zajlik. A fő kérdés: mi az, ami ilyenkor beragyogja fényével a családi kört? Egymás megajándékozásának szokása? Ha csupán ez lenne, akkor nem sok értelme lenne a család adventjéről beszélni.

Igaz értelmét akkor árulja el a karácsony családi ünnepe, ha a középontjában a Krisztus születése áll, ha fel-

feladatot akarja betölteni, hogy segítse a másik embert az örök szeretet megismerésében.

A család körében ennek a szeretetnek kell érvényesülnie. A szülőknek az legyen a fő gondjuk, hogyan erősíthetik meg egymást és gyermekeiket a Krisztus szeretetének bizonyosságában, amely akkor is velük marad, ha ők már nem lesznek mellettük. A szülői szeretetnek a mindennapi gondoskodáson túl még nagyobb feladata is van: rávezetni a gyermekeket a Krisztus útjára. Aki igazán szereti gyermekét, az látni akarja az ő lelkében is ébredni azt a hitet, amelyben saját maga is megtalálta békességét és örök reménységét. A legmélyebb szülői szeretet azt kívánja, hogy egyszer majd, a Krisztus ama napján, együtt állhasson az ő színe elé egész háznépével, és el-

egymástól, az ő színe előtt elszakíthatatlanul örökre együtt lesznek megint. Ez adja meg a keresztyén családnak igazi tartalmát.

Ahol ezzel az adventre néző szeretettel szeretik egymást a családban, ott nem csak az érdeklődés: jó egészségnek örvendenek-e a családtagok, egyéb gondjaik is vannak. Várva várják, mikor mutatkoznak jelei egy-egy felszűnő fiatal családtag lelkében annak, hogy öntudatosan odafordul Krisztus elhívó szava felé, és megfogja a maga kezével az ő vezérlő kezét. Örömmel figyelik hitének mélyülését, lelki életének érlelődését, az Isten javaiban való gyarapodását, azokat az erőket, amelyekkel le tudja győzni szenvedélyeit és hibáit, és látja Istentől kapott céljait, amelyekre komolyan odaszenteli szolgálatát.

Közben fájdalmas próbatételek is érhetik a családi közösséget: testi betegségek, lelki meghátrálások, amikor egyes tagjai már nem kíváncsiak Isten igéje után, nem vonzza őket az Úr megterített asztala, húzódoznak az Isten szolgálatában rájuk váró feladatok elöl, mert belsőleg megerőtlenedtek.

De ha a család nem veszti el a szemét az örök adventet, amelyet Isten kitűzött eléje, akkor a meghátráltak is kiállják a próbákat. Azzal a bizalommal ajánlhatja a család imádságaiban Isten kegyelmébe szereteteiket, hogy nála van gyógyító erő, s ő majd átsegíti ezeken a próbákon a megpróbáltakat. S még ha ebben a földi életben nem éri is meg valaki, hogy szerettei közül az, aki lelkileg elidegenült, eltévedt, mégis visszatalál a helyes útra, akkor is bízhat abban, hogy a Krisztus megjelenésekor együtt lesz vele az ő színe előtt az örökévalóság dicsőségében. A család felett ragyogó adventi reménység fényének sohasem szabad elhomályosodnia, el-sötétednie!

Ahogy Krisztus megszületése egykor beteljesedése volt a régi adventi várakozásoknak, ugyanakkor forrásává lett új adventi sóvárgásoknak és reménykedéseknek is, úgy új adventi vágyak és el-tökélések születnek az ünnepi családi örömeiből is. Még sok szolgálattal tartoznak egymásnak az így ünneplő család tagjai. Még sok kísértésben és harcban kell egymást támogatniuk. De ha Krisztus mindnyájukat úgy szerette, hogy erre az útra elhívta, akkor el is fogja juttatni őket az út dicsőséges végéhez. Hiszen ott ragyog mindnyájunk felett az adventi ígéret!

Ebben a boldog reménységben várjuk családunk örök karácsonyát!

■ SZENCZI LÁSZLÓ

HETI ÚTRAVALÓ

„Királyod érkezik hozzád, aki igaz és diadalmas.” (Zak 9,9)

Advent 1. hetében az *Útmutató* reggeli és heti igéi az Úr Jézus eljöveteleéről mondanak jó hírt. Az új egyházi esztendő nyitányaként hangzik a felhívás: Készítsétek az Úr útját: térjétek meg! „Jobbítsátok meg élteteket, keresztyének, mert ím, elközelgett a mennyeknek országa.” (GyLK 686) Ti „Készítsétek az Úrnak útját, mert megjelenik az Úr dicsősége, és mindenek egyszerre meglátják – így szól az Úr.” (Ézs 40,3,5; LK) S Jézus beteljesítette a próféták jóvendőlését, és üdvözítőül jött a világba. Névünnepe emlékezhetünk rá, az első misszionárius így mondta el a jó hírt testvéreinek: „Megtaláltuk a Messiást – ami azt jelenti: Felkent.” (Jn 1,41) És András odavitte Simont Jézushoz, akit jeruzsálemi bevoulásakor a sokaság így üdvözölt: „Hozsánna Dávid Fiának! Áldott, aki jön az Úr nevében! Hozsánna a magasságban!” (Mt 21,9) Mi most két advent között, karácsony böjtjében élünk, s Pál az Úr eljöveteleért sürgető közelségére így figyelmeztet minket: „...tudjátok, hogy az idő sürget: ideje már az álomból felébrednetek, mert most közelebb van hozzánk az üdvösség, mint amikor hívökké lettünk. (...) öltsetek magatokra az Úr Jézus Krisztust.” (Róm 13,11.14) Az Úr második érkezésére emlékezteti a kiválasztottakat Péter: „...el-méteket felkészítve legyetek józanok, és teljes bizonyossággal reménykedjétek abban a kegyelemben, amelyet Jézus Krisztus megjelenésekor kaptok.” (1Pt 1,13) És a nem is csak a zsidóknak szóló emlékeztető is a Messiás érkezéséről ír: „...még egy igen-igen kevés idő, és aki eljövendő, eljön, és nem késik. Az én igaz emberem pedig hitből fog élni, és ha meghátrál, nem gyönyörködik benne a lelkem.” (Zsid 10,37–38; lásd Hab 2,3–4) Pál hálaadásra szólít fel, mert Isten alkalmassá tette a benne hívőket, hogy részesüljenek az örök életben: „Ad-jatok hálát az Atyának (...) ő vitt át minket szeretett Fiának országába, aki-ben van megváltásunk és bűneink bocsánata.” (Kol 1,12–14) S Krisztus eljövetelenek várására így készít fel: „...ti magatok is jól tudjátok, hogy az Úr nap-ja úgy jön el, mint éjjel a tolvaj. (...) Mi azonban, akik a nappal fiai vagyunk, legyünk józanok, vegyük magunkra a hit és a szeretet páncélját és mint si-sakot az üdvösség reménységét.” (1Thessz 5,2.8) Megfeszítése előtt a helytar-tó katonái meg- s kicsúfolták az Úr Jézust: „...biborszínű köpenyt adtak rá, tövisből font koronát tettek a fejére, nádszálat adtak a jobb kezébe, és térdet hajtvva előtte, gúnyolták őt: Üdvöz légy, zsidók királya!” (Mt 27,28–29) Lu-ther így vall róla: „Krisztus a te Királyod, kit Isten egyetlen neked ígért, s aki-nek tulajdonja vagy, hogy csak ő uralkodjék rajtad. S aki e Királyt erős hit-tel befogadja, bizton van. Nem fél se büntől, se haláltól, se pokoltól, mert jól tudja, hogy az ő Királya: Úr – mindenben!” Mi el ne utasítsuk őt, mint Jeru-zsálem népe, akik ellen ez Jézus panasza: „...de ti nem akartátok!” S nem lát-tok, míg ismét így nem üdvözöltök: „Áldott, aki az Úr nevében jön!” (Mt 23,37.39) Te így hívd őt: „Ó, jöjj, megváltó Jézusom, / A szívem néked meg-nyitom.” (EÉ 137,5)

■ GARAI ANDRÁS

Igazi öröm – türelemmel

„Lelkem várja az Urat, jobban, mint az örök a reggelt...” (Zsolt 130,6)

Amikor nagybátyám katona volt, sokszor beosztották éjszakai őrségre. Hideg volt és sötét. Nem volt szabad elaludni vagy kis időre letenni a fegyvert. Bármikor jöhettek ellenőrizni. A sötétség bizonytalanná tesz: úgy véljük, mozgást láttunk – vagy mégsem? Az árnyak félelmetesek, lopakodást sejtetőek. Minden kis nesz, reccsenés ijesztő. Ha a katona tévedésből lő, megbüntetik; de ha nem lőtt, amikor kellett volna, akkor is büntetést kap.

Az örök megkönnyebbülnek, amikor megvirrad, felkel a nap, és eltűnnek a bizonytalanságot keltő árnyak. Végre világosan látnak, és megszűnik a félelem.

Az adventi időszak arra emlékeztet bennünket, hogy az emberiség az

Istentől való elszakítottág következtében sötétségben ült, és rettegett, mert nem látott, mert félt a jövőtől és a haláltól. Sokan várták a világosság megjelenését, aki fényt hoz a sötétségbe. És a világ első karácsonyán – 2014 évvel ezelőtt – megjelent a világosság, Jézus Krisztus, aki megmutatja az Istenhez vezető egyetlen igaz utat. A sötétség eloszlik, és általa világosságban járhatunk.

Ma is sok ember sötétségben van. Azt gondolja, úgy kell élni, ahogyan a világ diktálja: félelemben a munkanélküliségtől; hájszoltan a sok program között; vásárlásra és költsékesre kényszerítve, akár még vasárnap is; megállás nélkül kell dolgoznia, szenvedve a teljesítménykényszer súlya alatt, és az ösztöneinek kiszolgáltatottan kell élnie úgy, hogy szabad folyást enged vágyainak, felrúgva minden erkölcsi szabályt és normát. A világ behajszolja a boldogság azonnali megszerzésének kísérletébe, és közben végtelenül üressé, kifosztottá és boldogtalanná tesz.

Az advent megtanít várakozni: az igazi öröm várakozással és türelemmel érhető el. Az ünnepre való készülődésre rá kell szállni az időt: meg kell állni, kicsit elcsendesedni. Isten azt igéri, eljön a Szabadító. Várd türelemmel! Kérd imádságban, hogy a te szívedben is megszülethessen a Megváltó, hogy legyen egy igazi karácsonyod.

Jézus meg tud téged szabadítani a túlhajszoltságtól, az anyagiak miatti aggodalmaskodástól, és valódi békeséggel és boldog étellel tud megajándékozni. Csak szánd rá az idődet, és meglátod, mindenre lesz időd!

■ SZÉLL ÉVA ANNA

fogjuk Istennek azt a szeretetét, amelyet a karácsonyi eseményben nyilvánított ki, és a szívünket egymás iránti szeretetre hangolja. Csak az örülhet ennek, aki örömet tovább is adja, másokkal megosztja. A család jelenti azt a kört, amelyet az örömmel besugározhatunk. Ezért a családi kör a legalkalmasabb a karácsony ünneplésére. Ott vannak azok, akiket igazán szerethetünk.

Krisztus szeretetét azonban az advent fényében értjük meg. Ezért ennek a szeretetnek kell tükröződnie a mi szeretetünkben is. Minden igazi szeretet az advent jegyében mutatkozik meg. Ott kezdődik, ahol mellékessé válik: mit kaphatok, és fő kérdéssé lesz: mit adhatok a másiknak? A másik emberért érzett felelősség, az a tudat, hogy rám van bízva, hogy magamat oda kell adnom érte, jelenti az iránta való szeretetet. S az ilyen szeretet akkor emelkedik legmagasabbra, amikor csak eszöke lesz a Krisztus szeretetének, s azt a

mondhassa: itt vagyok én és akiket adtál nekem, egy sem hiányzik közülük, ők is mind a teid. És amint szülők és gyermekek viszonyának, úgy minden egyéb családi viszonyban is ez az adventi várakozás adhatja csak meg az igazi értelmét.

De nem elégedhetünk meg rövid lejárati várakozásokkal. Az idő vonatja robot velünk. Egyik várva várt állomás a másik után marad el mögöttünk. Minden szépség és öröm, amely a jövőbe nézésből fakadt, sorra elfakul. És lassanként odavész a családi élet boldogsága, ha csak rövid várakozásokból áll. Végül nem marad más, mint hervatag tengődés a sír felé és egy utolsó fájó búcsúzás. Szegény és szánandó az a családi élet, amelynek boldogságát nem táplálják mélyebb források!

A családnak örök adventre van szüksége. Krisztus felé kell haladni szülőknek, gyermekeknek, testvéreknek, azzal a szent reménységgel, hogy ha e földön előbb vagy utóbb el kell is válniuk

NAPPOS OLDAL

Szerkesztette: BODA ZSUZSA

Mogyorós pele

A hazai pelefajok közül a legkisebb, csupán házi egér nagyságú.

Kissrác koromban találkoztam vele először. Egy barátommal az erdőben bolyongtunk, amikor egy kis állatkát pillantottunk meg az avarban. Fel akart kúszni egy fára, de elkaptuk, és emlékszem, mindketten „fiamókust” kiáltottunk – azt hittük, fiatal mókus. Csak nagybátyám világosított fel ott-hon, hogy mogyorós pelét fogtunk. Nagy sajnálatomra vissza kellett vinnünk, és el kellett eresztőnünk.

A mogyorós pele a hazai hegy- és dombvidéki, dús aljnövényzetű erdőkben mindenütt előfordul. Szürkületi és éjszakai életmódú. Kitűnően

MESÉLNEK AZ ÁLLATOK

RAJZ: BUDAI TIBOR

kúszik, nappal csak ritkán, elsősorban ősszel mutatkozik.

Bundájának színe felül a sárgásbarnától a rókvörösig változik, torka és melle fehér, hasoldala sárgás. Hosszú farka dúsán szőrözött.

Gödöllő környékén és Heves megyében, de másutt is többször találtam már rá gömb alakú, száraz fűszálakból, hánccsarabkákból, száraz levelekből a sűrű bokrokban készített fészkeire. Beköltözhet fák odújába is, néha tekintélyes magasságban, de elfoglalja a cinegék részére kihelyezett mesterséges fészkekodúkat is.

A nőstények évente egy vagy két alkalommal ellenek, egyszerre kettő-hét fiókájuk lehet.

A bokrokban épült fészkek között vannak olyanok, amelyeket csak naplali pihenőhelyül használnak.

A mogyorós pele tápláléka rügyekből, bogyókból, makkokból áll,

de kevés rovarot is fogyaszt. Ahol mogyorót talál, ott persze azt rágcsálja, de szereti a gyümölcsöt is.

Októberben földi lyukban, gyökerek között, mélyen az avarba fúródva téli álomba merül. Hőmérséklete ilyenkor a normális 36-ról 3-5 Celsius-fokra süllyed. Téli álmából áprilisban ébred.

Hazánkban védett, természetvédelmi értéke tízezer forint.

■ SCHMIDT EGON

Kérdések

1. Mit gondolsz, milyen súlyú egy mogyorós pele?
2. Mennyi a vemhességi idő?
3. Mikorra lesznek önállóak a fiatalok?

Válaszok
1. Körülbelül három gramm.
2. 22-24 nap.
3. 35-40 napos korukra.

Különleges bibliai utazások

▶ Mostani hatrészes sorozatunk végéhez értünk. Különleges bibliai utazásokat eleveztünk fel. Mindegyik történethez egy-egy rejtély is tartozott. A helyes megfejtéseket összegyűjtve, december 9-ig küldjétek el szerkesztőségünk címére (1085 Budapest, Üllői út 24.). A borítékra írjátok rá: Gyermekvár.

GYERMEKVÁR

6.

A názareti József és Mária jegyesek voltak. Az Úr kiválasztotta Máriát, és egy nap elküldte hozzá angyalát, Gá브리elt. Mária nagyon megijedt, de az angyal így szólt hozzá:

– Ne félj! Hamarosan fiad fog születni. Nevezd őt Jézusnak! A Magasságos Fiának fogják őt mondani, és uralkodásának nem lesz vége.

Pár hónappal később Augustus császár népszámlálást rendelt el. Az uralkodó ugyanis tudni akarta, hányan élnek a birodalmában. A népszámlálás miatt minden embernek abba a városba kellett mennie, ahol született.

József felültette Máriát egy szamárr hátára, és elindultak Betlehembe.

Fejtsétek meg a titkosírást!

A		Á		B		CS		E	
É		J		K		L		N	
NY		O		P		R		S	
SZ		U		Ü		T		Z	

RAJZ: JENES KATALIN

HUMORZSÁK

Mi van a macska fején?
– ???
– Cirmos cica haj!

***

Medvééknél vendégség van. Medve-mama így szól a medvegyerekhez:
– Nem szégyelled magad? Még be sem mutatkoztál a vendégeknek!
– Bocs.

***

A csiga mászni kezd a cseresznyefán. Azt kérdik tőle a madarak:

– Mit akarsz télen a cseresznyefán?!
– No, vajon mit? Cseresznyét akarok enni!
– De hát még nincs is!
– Mire felérek, éppen érett lesz.

***

– Pistike, mondj olyan élőlényt, amelyik tavasszal ébred téli álmából!
– Fagyaltos bácsi.

Katalin-napi evangélikus bált tartottak

A Budavári Önkormányzat impozáns épületében november 22-én rendezett multság bevételeivel ezúttal az Evangélikus Hittudományi Egyetemen folyó kulturális tevékenységeket támogatták a bálózók.

► Bővebben az Evangelikus.hu portálon olvashatnak a rendezvényről

Dél reménységei a püspöki hivatalban

Gáncs Péter, a Déli Egyházkerület püspöke november 20-án hivatalában fogadta az Evangélikus Hittudományi Egyetem déli kötődésű felsőbb éves lelkészhallgatóit. Már hagyomány, hogy tanulmányaik ideje alatt

a kerület hallgatóit évente, a reménység vasárnapjának hetében oldott délutáni beszélgetés keretében látja vendégül a püspök. A kötetlen alkalom jó apropó a leendő lelkészek és a kerület lelkési vezetője közötti

későbbi személyes és munkakapcsolat megalapozására. A közös uzsonnára Gáncs Péter és felesége, Márta ezúttal gofrisütéssel és gyümölcslátásával készült.

■ KISS TAMÁS

Ökumenikus püspöki találkozó Rómában

Az úrvacsora – a közösség titka

► Az első ökumenikus püspöki találkozót 1981-ben Klaus Hemmerle aacheni katolikus püspök hívta egybe a Fokoláre mozgalom keretében. Eredeti célja a keresztény egység megélése volt szeretetben. Azóta a történelmi egyházaknak a világ minden részéből érkezett püspökei évente találkoznak. A kitűzött cél megvalósításához az eszközt – a testvéri beszélgetések mellett – iget tanulmányok és a közös imádság jelenti. Így azok, akik a Krisztusban testvérek, bár különböző tradíciót jelenítenek meg, mégis egy közösséget alkothatnak, hogy beteljesedjék Jézus imádsága a keresztény egységért.

Ma nem a dogmatikai különbözőségek iránt nyilvánul meg érdeklődés, hanem az a közös tapasztalat fűz egységbe bennünket, hogy Krisztusban megújulhat életünk, más emberré leszünk, s ez gondolkodásunkon, cselekedeteinken, tanúságtételünkön egyaránt meglátszik.

Amint évszázadok szétszakadozotttsága történelmi tény, ugyanúgy hosszú idő telhet el, amíg a Szentlélek egységet teremtő ereje lélekben és igazságban nagy közösséget teremt köztünk. De a közös úton megtett lépéseket újaknak kell követniök. Valójában ez történt november elején Castel Gandolfóban, Rómától félórányi járásra.

A püspökök közössége idén *Az úrvacsora – a közösség titka* címmel tartotta tartalmas és teológiaiilag is rendkívül igényes, immár harmincharmadik konferenciáját. Együttlétünk minden reggel úrvacsorai istentisztelettel kezdődött, más-más felekezet liturgiájával. Ezt követte az adott egyház úrvacsoráról szóló tanításának bemutatása és az elhangzottak megbeszélése. Így a résztvevők megismerhették és megvitathatták az evangélikus, a katolikus, az ortodox és az anglikán úrvacsora-értelmezést.

Mindnyáján egytértettünk abban, hogy Krisztus jelenléte az eucharisztiaiban közös kincsünk, Isten mindenkinek nyújtott ajándéka.

Ősenkit sem akar kizárni ebből a közösségből. A kialakult hagyományokat meg kell vizsgálni, a lényegest a kevésbé lényegestől meg kell különböztetnünk. „...fogadjátok be egymást, ahogyan Krisztus befogadott titeket Isten dicsőségére.” (Róm 15,7) Egy más hagyományát azonban ezúttal is tiszteletben tartottuk az úrvacsorai közösség gyakorlatában is.

Chiara Lubich – a Fokoláre mozgalom alapítója – halálának huszadik évfordulója alkalmat adott arra, hogy felidézük karizmatikus személyiségét, s napjainkra aktualizáljuk mindazokat a kezdeményezéseket, amelyek a személyéhez fűződnek a keresztény hit elmélyítésére és a kölcsönös szeretet megélésére. A szegénység világméretű kezelése, a mai élet gazdasági torzulásai és a keresztények üldözésének megszüntetése elengedhetetlen s megkerülhetetlen feladat.

Esti beszélgetéseink során megrendítő volt hallani a szíriai ortodox metropolitának és az örmény apostoli egyház damaszkuszi püspökének helyzetjelentését az országukban uralkodó háborús viszonyokról, a keresztények legyilkolásáról, több tízezer ortodox család haláláról és két vezető ortodox püspök letartóztatásáról. Hollettük több hónapja nincs híradás. A helyi püspökök imádságunkat és a politikusok hathatós közbenjárását kérjük az üldözés megszüntetéséért. A konferencia kiemelkedő eseménye

volt, amikor Ferenc pápa szívélyesen fogadta a résztvevőket. Mielőtt erre sor került, a Szent Péter-bazilikában, a Péter apostol kriptája körül épített kápolnában együtt imádkoztunk szentmise keretében.

A hatvantagegy püspöki delegációt és kíséretét Ferenc pápa a nagy fogadóterembe hívta testvéri találkozóra. A katolikus egyház főpapját köszöntötte Francis Xavier Kriengsak Kovithavanij thaiföldi katolikus érsek, Kuriakose Mor Theophilos indiai szír ortodox érsek és Christian Krause nyugalmazott német evangélikus püspök, a Lutheránus Világszövetség korábbi elnöke.

Ferenc pápa a maga közvetlenségével fejezte ki a találkozó felett érzett örömet, hangsúlyozta az összetartozás fontosságát, és külön kiemelte a törökországi, szíriai és a palesztin keresztények megpróbáltatásait, sanyarú helyzetét, s hogy értük mindnyájunknak imádkoznunk és cselekednünk szükséges.

Miután a pápa mindnyájunkat személyesen köszöntött, együtt könyörögtünk a *Miatyánk* szavaival. Többünkől személyesen kérte, imádkozzunk nehéz szolgálatáért.

A szeretet és a Krisztusban való összetartozás mély érzése hatotta át a résztvevők lelkét ezen a különleges fogadáson.

A huszonnyolc országból, nyolc felekezetből érkezett mintegy negyven püspök kérte a húsvét ünnepének azonos dátumra való meghatározását és az elmélyült dialógus folytatását.

A 36. zsoltár 10. verse vezette konferenciánkat: „...nálad van az élet forrása...” Keressük közösen a tiszta forrást, és éljünk is belőle! Luther szerint az imádságon keresztül Isten tartja össze a világot, különben már rég elpusztult volna.

■ D. SZEBIK IMRE

HIRDETÉSEK

Pályázat lelkeszallásra

A Györköny–Bikácsi Társult Evangélikus Egyházközség presbitériuma pályázatot hirdet a megüresedett gyülekezeti lelkeszi állás betöltésére. Pályázhatnak azok a lelkeszek, akik a törvényben rögzített feltételeknek megfelelnek. A lelkesz kötelezettségeit és a gyülekezet által biztosított, az országos átlagnak megfelelő javadalmazást a díjlevél tartalmazza, mely az esperesi hivatalban minden pályázónak rendelkezésére áll. A presbitérium gyülekezeti lelkeszi gyakorlati időt nem vár el a pályázótól, magánélete viszont legyen rendezett. A pályázat elbírálásánál előny az egyházzene ismerete és a német nyelvtudás. A pályázó nemét, életkorát illetően a presbitérium semmilyen megkötést nem tesz, a kisgyermekes pályázók azonban előnyben vannak. A pályázatot két példányban, részletes önéletrajzzal a Tolna-Bárányai Evangélikus Egyházmegye Esperesi Hivatalába kell küldeni. Cím: 7030 Paks, Kossuth L. u. 29. A pályázatok beérkezési ideje: 2015. január 31. A pályázatok elbírálásának határideje: 2015. február 15.

A Reményik Sándor Evangélikus Általános Iskola energetikai korszerűsítése

A Reményik Sándor Evangélikus Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola több mint 84 millió forintot nyert az Új Széchenyi terv Környezet és energia operatív program keretében. A támogatás lehetővé tette a Reményik Sándor Evangélikus Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola épületének utólagos külső hőszigetelést, külső nyílászáróinak cseréjét, fűtési és használatimelegvíz-rendszerének korszerűsítését, világítás-korszerűsítését, napkollektoros és napelemes rendszerek telepítését.

Az épület energetikai tényezői már nem feleltek meg, fűtési és használatimelegvíz-rendszere nem tett eleget a kor elvárásainak, nyílászárói és fényforrásai mára elavulttá váltak.

A most befejeződött projekt keretében sor került a falak utólagos hőszigetelésére, valamint a külső nyílászárók cseréjére. A fűtési rendszert kondenzációs gázkazán telepítésével és acéllemez lapradiátorok felszerelésével tették korszerűvé és energiatakarékosabbá. A használatimelegvíz-rendszert teljesen felújították, napkollektorokkal segítve a működését. A régi világítótesteket új, energiatakarékos darabokra cserélték. Továbbá telepítettek egy hálózatra visszatápláló napelemes rendszert is.

A projekt elsődleges célcsoportja a Reményik Sándor Evangélikus Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola valamennyi tanulója és dolgozója. A projekt környezeti hatásterülete azonban nemcsak az érintett ingatlanra terjed ki, hanem az elérni kívánt indikátorértékekkel közvetve az egész ország energiaellátásának biztonságát és versenyképességét javítja, a környezeti állapot megőrzését érdemben szolgálja.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával valósult meg.

Reményik Sándor Evangélikus Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola • 9700 Szombathely, Szent László király u. 7–11.

remenyik.lutheran.hu
ujszecenyiterv.gov.hu

A Káldy Zoltán Evangélikus Szeretetotthon épületének energetikai korszerűsítése

A Káldy Zoltán Evangélikus Szeretetotthon több mint 140 millió forintot nyert az Új Széchenyi terv Környezet és energia operatív program keretében. A támogatás lehetővé tette a Káldy Zoltán Evangélikus Szeretetotthon épületének utólagos külső hőszigetelést, külső nyílászáróinak cseréjét, fűtési és használatimelegvíz-rendszerének korszerűsítését, világítás-korszerűsítését, napkollektoros és napelemes rendszerek telepítését.

Az épület energetikai tényezői már nem feleltek meg, fűtési és használatimelegvíz-rendszere nem tett eleget a kor elvárásainak, nyílászárói és fényforrásai mára elavulttá váltak.

A most befejeződött projekt keretében sor került a falak utólagos hőszigetelésére, valamint a külső nyílászárók cseréjére. A fűtési rendszert kondenzációs gázkazánok telepítésével tették korszerűvé és energiatakarékosabbá. A használatimelegvíz-rendszert teljesen felújították, napkollektorokkal segítve a működését. A régi világítótesteket új, energiatakarékos darabokra cserélték. Továbbá telepítettek egy hálózatra visszatápláló napelemes rendszert is.

A projekt elsődleges célcsoportja a Káldy Zoltán Evangélikus Szeretetotthon valamennyi lakója és dolgozója. A projekt környezeti hatásterülete azonban nemcsak az érintett ingatlanra terjed ki, hanem az elérni kívánt indikátorértékekkel közvetve az egész ország energiaellátásának biztonságát és versenyképességét javítja, a környezeti állapot megőrzését érdemben szolgálja.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával valósult meg.

Káldy Zoltán Evangélikus Szeretetotthon
2730 Albertirsa, Dózsa György út 7.

albertievangelikus.hu
ujszecenyiterv.gov.hu

HIRDETÉSEK

A Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium épületének energetikai korszerűsítése

A Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium több mint 169 millió forintot nyert az Új Széchenyi terv Környezet és energia operatív program keretében. A támogatás lehetővé tette a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium épületének utólagos külső hőszigetelését, külső nyílászáróinak felújítását, cseréjét, fűtési és használatimelegvíz-rendszerének korszerűsítését, világítás-korszerűsítését, napkollektoros és napelemes rendszerek telepítését.

Az épület energetikai tényezői már nem feleltek meg, fűtés- és használatimelegvíz-rendszere nem tett eleget a kor elvárásainak, nyílászárói és fényforrásai mára elavulttá váltak.

A most befejeződött projekt keretében sor került a padlásfödém utólagos hőszigetelésére, valamint a külső nyílászárók felújítására, cseréjére. A fűtési rendszert kondenzációs gázkazán telepítésével és acéllemez lapradiátorok felszerelésével tették korszerűvé és energiatakarékosná. A használatimelegvíz-rendszert teljesen felújították, napkollektorokkal segítve a működését. A régi világítótesteket új, energiatakarékos darabokra cserélték. Továbbá telepítettek egy hálózatra visszatápláló napelemes rendszert is.

A projekt elsődleges célcsoportja a Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium valamennyi tanulója és dolgozója. A projekt környezeti hatásterülete azonban nemcsak az érintett ingatlanra terjed ki, hanem az elérni kívánt indikátorértékekkel közvetve az egész ország energiaellátásának biztonságát és versenyképességét javítja, a környezeti állapot megőrzését érdemben szolgálja.

A projekt az Európai Unió támogatásával, az Európai Regionális Fejlesztési Alap társfinanszírozásával valósult meg.

Budapest-Fasori Evangélikus Gimnázium
1071 Budapest, Városligeti fasor 17–21.

fasori.hu
ujszechenyiterv.gov.hu

Életutak tanúságtétele – előadás-sorozat Kelenföldön

Az Evangélikus Belmissziói Baráti Egyesület (EBBE) és a Budapest-Kelenföldi Evangélikus Egyházközség által rendezett őszi előadás-sorozat címe: *Életutak tanúságtétele*. A következő alkalom december 11-én, csütörtökön 17 órakor kezdődik az egyházközség gyülekezeti termében (Budapest XI. ker., Bocskai út 10.). Előadó *D. Szabó Dániel*, a Magyar Református Presbiteri Szövetség elnöke, áhítatot tart (2Kor 5,1–10) *Missura Tibor*.

Istentiszteleti rend • 2014. november 30.

Advent 1. vasárnapja. Liturgikus szín: lila. Lekció: Róm, 13,11–14; Jer 23,5–8. Textus: Mt 21,1–9. Énekek: 131., 141/805.

Budavár, I., Bécsi kapu tér de. 9. (úrv.) Bence Imre; de. 10. (német) Johannes Erlbruch; de. 11. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; du. 6. Bence Imre; **Fébé, II., Hűvösvölgyi út 193.** de. fél 10. (úrv.); **Sarepta, II., Modori u. 6.** de. 3/4 11. Sztójanovics András; **Pesthidegkút, II., Ördögárok u. 9.** de. fél 10. (úrv.) Fodor Viktor; **Csillaghegy-Békásmegyér, III., Mező u. 12.** de. 10. Donáth László; **Óbuda, III., Dévai Bíró M. tér** de. 10. Jakab Béla; **Újpest, IV., Lebstück M. u. 36–38.** de. 10. Solymár Péter Tamás; **Deák tér, V., Deák tér 4.** de. 9. (úrv.) Cselovszky Ferenc; de. 11. (úrv., kantatázenés istentisztelet) Gáncs Péter; du. 6. (orgonazenés áhítat) Gerőfiné dr. Brebovszky Éva; **Fasor, VII., Városligeti fasor 17.** de. 11. (úrv.) Pelikán András; **Józsefváros, VIII., Üllői út 24.** de. fél 11. Gombkötő Beáta; **VIII., Rákóczi út 57/a** de. 10. (szlovák) Gulácsiné Fabulya Hilda; **VIII., Karácsony S. u. 31–33.** de. 9. Gombkötő Beáta; **Ferencváros, IX., Gát u. 2. (katolikus templom)** de. 11. (úrv.) Koczor Tamás; **Kőbánya, X., Kápolna u. 14.** de. 10. Benkőczy Péter; **Kelenföld, XI., Bocskai út 10.** de. 8. (úrv.) dr. Blázy Árpád; de. fél 11. (úrv.) dr. Blázy Árpád; du. 6. (vespera) Gáncs Tamás; **XI., Németvölgyi út 138.** de. 9. (úrv.) Gáncs Tamás; **Budagyöngye, XII., Szilágyi E. fasor 24.** de. 9. (úrv.) dr. Fabiny Tamás; **Budahegyvidék, XII., Kék Golyó u. 17.** de. 10. (úrv.) Keczkó Pál; **Angyalföld, XIII., Kassák Lajos u. 22.** de. 10. Grendorf Péter; **Zugló, XIV., Lócsei út 32.** de. fél 11. (úrv.) Balicza Iván; **XIV., Gyarmat u. 14.** de. 9. Balicza Iván; **Pestújhely, XV., Templom tér** de. 10. (úrv.) Szabó B. András; **Rákospalota, XV., Juhos u. 28. (kistemplom)** de. 10. Ponicásn Erzsébet; **Rákosszentmihály, XVI., Hősök tere 10–11.** de. 10. (úrv.) Börönte Márta; **Cinkota, XVI., Rózsalevél u. 46.** de. fél 11. Vető István; du. 5. (adventi est) Kulcsár Márton János; **Mátyásföld, XVI., Prodam u. 24.** de. 9. Vető István; **Árpádföld, XVI., Menyhért u. 42. (református templom)** du. 3. Vető István; **Rákoshegy, XVII., Tessedik tér** de. 9. Nagyné Szeker Éva; **Rákoskeresztúr, XVII., Pesti út 111.** de. fél 11. Nagyné Szeker Éva; **Rákoscaba, XVII., Péceli út 146.** de. 9. Kovács Áron; **Rákosliget, XVII., Gózon Gy. u.** de. 11. Kovács Áron; **Pestszentlőrinc, XVIII., Kossuth tér 3.** de. 10. (úrv.) Győri Dávid; **Pestszentimre, XVIII., Rákóczi út 83. (református templom)** de. 8. (úrv.) Győri Dávid; **Kispest, XIX., Templom tér 1.** de. 10. Deák László; **XIX., Hungária út 37.** de. 8. Deák László; **Pesterzsébet, XX., Ady E. u. 89.** de. 10. Győri János Sámuel; **Csepel, XXI., Deák tér** de. fél 11. Zólyomi Mátyás; **Budafok, XXII., Játék u. 16.** de. 10. Hokker Zsolt; **Budakeszi, Fő u. 155. (gyülekezeti terem)** de. fél 10. dr. Lacknerné Puskás Sára; **Budaörs, Szabadság út 75.** de. 10. Endreffy Géza.

2014. december 1.

Egyetemi és főiskolai gyülekezet, XI., Magyar tudósok krt. 3. du. fél 8. hétindító istentisztelet.

Összeállította: BALLA MÁRIA

In memoriam dr. Böröcz Enikő

Dr. Böröcz Enikő (1948–2014) lelkész testvérünk jelentős egyháztörténelmi kutatómunkát fejtett ki, elsősorban a legújabb kor egyháztörténelmét vizsgálva. Az Evangélikus Hittudományi Egyetemen 2006-ban doktori címet szerzett *Ordass Lajos második „aktív” püspöksége – A Magyarországi Evangélikus Egyház története az 1956. november 1-je és 1958. június 17-e közötti időszakban* című disszertációjával. Tevékenységének jelentősége abban áll, hogy egyháztörténelmi teológiai munkát végzett, s nem csupán történelmi igazságokat tárt fel.

Böröcz Enikő emlékeztünkben úgy él, mint aki felveszi a harcot, mégpedig életre-halálra, bármilyen ellenféllel vagy ellenséggel szemben, függetlenül attól, hogy milyen „arénába” kényszerítik. Természetesen nem volt sebezhetetlen, sőt súlyos sebeket is kapott, amelyeket a szeretetlenség, az igazságtalanság és a képmutatók magatartása ütött rajta. Földi életútja végén gyógyíthatatlan betegség tört rá.

Munkásságát, lelkészi szolgálatát olyan korszakban kellett végeznie, amelyet megelőzött a megingathatatlan látszó diktatúrák kora, olyan diktatúrák, amelyek vért, könnyet s romba döntött életeteket hagytak maguk után, és megszegyénítették azokat, akik hittek bennük. Beköszöntött egy új kor, amelyre nem készültünk fel, s amelyben a „csaszтусka” az aranyborjúnak szól, és a „zakatolás” az aranyborjú körül forog.

A sötétségbe azonban bevilágít Isten igéje, a prófétai szó, amelyre elhunyt testvérünk figyelt, s mi is jól tesszük, ha Isten igéjét bizonyosnak tartjuk, és figyelünk rá. De nem csak ennyi történt és történik. A feltámadt Jézus Krisztus lép be életünkbe és szívünkbe: „felragyog a nap, és felkel a hajnalcsillag” szívünkben (2Pt 1,19). És aki a feltámadt Jézus Krisztusban „hisz, meg nem szégyenül” (1Pt 2,6). Aki öbenne hisz, az él: „Én vagyok a feltámadás és az élet...” (Jn 11,25–26) Ezzel össze is foglalhat-

tuk Böröcz Enikő teológiai álláspontját, amelyet életművében képviselt.

Egész élete és szolgálata Jézus Krisztus követése volt. Krisztus-hitben vállalta és végezte a lelkészi szolgálatot.

Még ő is ahhoz a lelkésznevezetékhez tartozott, amelyben a nők szolgálatát jogi és teológiai viták nehezítet-

ték meg, vagy nemegyszer el is lehetetlenítették. A nyomasztó lelkészhiány miatt azonban egyre inkább nélkülözhetetlenné váltak női lelkész testvéreink.

A kisbaba–mérgező–bodonhely–rábaszentmihályi társult gyülekezetben szolgált, majd félállásban kisegítő lelkész lett a budapest-budahegyvidéki egyházközségben.

Amikor 1979-ben lelkésszé szentelték, megtudta, hogy ha nem tagadja meg édesapját, *Böröcz Sándort*, akkor fényes karriert nem futhat be. Kemény leckét kapott, hogy megértse *Luther Márton* hasonlatát a lovasról és a lóról: az ember vagy Isten, vagy a sátán irányítása alatt él és munkálkodik. Ekkor lett világossá: számára egy karrier létezik, hogy ő Jézus Krisztus követésében járhat.

Ez valósult meg akkor is, amikor 1989-ben az Evangélikus Országos Levéltárba került, először kisegítőként, majd főállású levéltárosként. 1993-tól tudományos munkatársként dolgozott a levéltárban.

Teológiai munkásságából kiemelkedik *Ordass Lajos* püspök életéről és szolgálatáról szóló műve, amelynek el-

ső kötete még 2012-ben jelent meg *Egyházfő viharban és árnyékban – Ordass Lajos evangélikus hitvalló püspöki szolgálata (1945–1958)* címmel. A második kötet már csak halála után kerülhet napvilágra. A másik fontos műve a neves német püspökről, *Martin Dibéliusról* szól.

Böröcz Enikő emellett tanulmányokat és cikkeket is írt, előadásokat tartott. Jelentősek fordításai. *Luther Mártonról*, *Dietrich Bonhoeffertől*, valamint *Eric W. Gritsch* amerikai teológustól fordított jelentős műveket.

Édesapja a Vasi Egyházmegyei Misszió szórványlelkésze volt Körömden. Enikő születése után (nővére, *Gyöngyvér* sem volt több húsz hónapnál) letartóztatták, elvitték. Családja hat évig semmit sem tudott róla.

Édesanyja, *Szentgyörgyi Horváth Ida* távol gyermekeitől dolgozott megélhetésükért. Sok megaláztatást kellett elszenvednie. Férje csak 1956-ban tért haza a Gulág poklából, amelyről könyvet is írt (Böröcz Sándor: *Kiáltás a mélyből*, 1993). Hányattatásai azonban ezután sem értek véget.

Böröcz Enikő a soproni József Attila Gimnáziumban tanult. Ebben az időben volt tagja a soproni gyülekezet eleven életű ifjúsági körének. 1966-ban érettségizett, majd a győri ápolónőképzőben tanult tovább. Budapesten lett ápolónő. 1970–75 között végezte el az Evangélikus Teológiai Akadémiát, 1976-ban tette le a lelkészvizsgát. Később többször volt tanulmányúton (Svájcban, Amerikában és Németországban). Legnagyobb hatással a *Marcus Barthol* Bázelen történt találkozása volt rá 1989/90-ben.

Tudományos munkásságának idején is végezte az igehirdető fontos szolgálatát.

Szeretettel emlékezünk rá!

■ RÖZSE ISTVÁN

Dr. Böröcz Enikőtől november 22-én, szombaton a Deák téri evangélikus templomban vettek végső búcsút.

HIRDETÉS

Olvasa az Evangelikus Élet digitális változatát!

DIGITALSTAND
www.digitalstand.hu

Bárhol vagyok,
velem vannak
a lapjaim.

WWW.DIGITALSTAND.HU

Eszközök összekötve

Melyik a legkedveltebb rész a Bibliában? Egyáltalán lehet erre a kérdésre válaszolni? Bizonyos szempontból igen, illetve a válasz elsősorban technikai jellegű.

Nemrég tett közzé az *Amazon.com* egy érdekes listát arról, hogy az olvasók mely részeket emelik ki leggyakrabban *Kindle* nevű e-könyv-olvasó készülékükön. Ezeket az igen kompakt eszközöket elsősorban könyvek olvasására fejlesztették ki, de tudni kell róluk, hogy a belsejükben általában egy teljes értékű számítógép húzódik meg, így a legtöbb esetben pluszfunkciókat használhatunk, ilyenek a kiemelések, a jegyzetek írása vagy éppen a szótárban történő gyors keresés.

Az így összegyűjtött adatok egy részét a szolgáltató feldolgozza a központjában is. Innen lehet tudni, hogy a Biblia legtöbbször kiemelt része a Fil 4,6–7: „Semmi felől ne aggódjatok, hanem imádságokban és könyörgésekben minden alkalommal hálaadással tárjátok fel kívánságaitokat az Isten előtt. És az Istennek békessége, mely minden értelem felül halad, meg fogja őrizni szíveitek és gondolataitokat a Krisztus Jézusban.” (Károli-fordítás)

Úgy tartják, hogy a felsőoktatásban nemcsak azért éri meg használni tankönyveket vásárolni, mert azok olcsóbbak, hanem mert az előző tulajdonosuk a használat közben jó eséllyel aláhúzza a fontos részeket, vagy kiegészítéssel látta el őket. Ez a bevett gyakorlat külföldön annyira népszerű, hogy a *Harry Potter* sorozat hatodik részének cselekménye eköré épül: a címszereplő a titokzatos Félvér Herceg régi tankönyvéhez jut hozzá, amelynek a jegyzetei révén lesz az adott tárgyból a legkiválóbb.

EGYHÁZ ÉS VILÁGHÁLÓ

Rovatgazda: Nagy Bence

A fontos részek kiemelése azonban önmagában nem olyan húzóerő, amelyre vállalkozást lehetne építeni, legalábbis az ezzel foglalkozó *Readmill* idén tavasszal dobta be a törölközőt. Noha hasznos lehet – e sorok írója is látta hasznát a szakirodalom olvasga-

tása közben –, ha az ember bizonyos mondatoknál látja, hogy mások azokat különösen fontosnak gondolták.

Ahogy az elektronikus könyvek hardveres és tartalmi részei is egyre inkább az *Amazon.com* kezében összpontosulnak, illetve a *GoodReads* olvasói közösségi oldal felvásárlása révén a könyvrajongók is egyre inkább hozzá kötődnek, úgy tűnik, hogy az olvasás mint közös tevékenység is vizsgálható és elemezhető lesz. Már régebben is lehetett hallani olyan kutatásokról, ame-

lyeknek a célja a könyvek jobb tétele. Az elektronikus eszközök remek lehetőséget adnak arra, hogy egy félkész mű esetén mérni lehessen az olvasók reakcióit, és azok figyelembevételével alakulhasson a történet. Ha úgy tűnik, hogy mindig egy meghatározható oldalon hagyják abba az olvasást, vagy az olvasási sebesség egy bizonyos ponton csökken, akkor érdemes lehet ott beavatkozni a történetbe. Innen pedig már csak egy lépés, hogy ez fizetős szolgáltatásként is elérhető legyen.

A keresztény egyházak esetén ennek – úgy tűnhet – valójában nincs sok értelme, hiszen a Biblia, illetve *Luther* művei már készen vannak. Viszont arról nem szabad megfeledkezni, hogy ezekből bármikor születhet adaptáció – persze nem valamilyen rövidített vagy szerkesztett változatra kell gondolni, hanem például képes Bibliára. Ez esetben már igenis lehet szerepe annak, hogy a koncentrációra csak rövid ideig képes gyerekek igényeire legyenek szabva az egyes történetek, így végig élvezettel hallgassák, olvassák és nézzék a nekik szánt bibliai részeket.

Noha már ez is elég futurisztikus hangzhat, ennél izgalmasabb fejlesztéseken is dolgoznak jelenleg. *Hannu Rajaniemi*, a sci-fi regényéért *Locus*-dírra jelölt matematikus-fizikus tavaly a magyarországi nemzetközi könyvfesztiválon számolt be arról, hogy kutatócégében vizsgálják a történetek olvasóra gyakorolt hatását. Ennek végeredménye pedig olyan interaktív digitális művek létrehozása lehet, amelyekben az olvasó szimpátiája alapján alakul egy-egy szereplő végső sikere vagy kudarca. Ez pedig újra remek jövőképet vázol a Gutenberg-galaxis elé.

■ N. B.

EVÉL&LEVÉL&LEVÉL&LEVÉL

Minden lelkésznek volt kapcsolata a Stasival?

Mint az újság rendszeres olvasója szeretném felhívni a figyelmet egy ellentmondásra, melyet a Luther Kiadó egy könyve és a szintén a Luther Kiadó által kiadott újság egyik cikke között vettem észre. Az ellentmondást talán lehetne valamilyen módon tisztázni.

Joachim Gauck, az egykori NDK evangélikus lelkésze, a mai Németország szövetségi elnöke *Nyári fagyok – őszi kikelet* című, izgalmas, érdekes és igen lelkesítő könyvét többek között *Kinyik Anita* intelligens könyvajánlójának hatására vettem kézbe és olvastam végig. Megismertem belőle annak az NDK-nak az életéből egy eddig ismeretlen szeletet, amely országban magam is többször jártam gyülekezeti, énekkari és családi kapcsolatok révén.

Gauck sok évtizedet átívelő történetéből markánsan kirajzolódott az a fajta egyértelmű viszonyulása a fennálló állami rendhez, amely segített neki és a körülötte élőknek, rábizottaknak a tisztánlátásban. Egy olyan világban, amelyben amúgy nem láthattak teljesen tisztán, hiszen a Stasi működése teljes valóságában csak a rendszerváltás után vált világossá. Mégis, Gauck gondolataiból, személyiségének formálódásából, éréséből, fejlődéséből egyértelműen átjön az olvasó számára az üzenet: ha nehezen is, de végül is lehetett tudni, hogy mi a helyes cselekvés, és mi a helytelen, ami a Stasihoz való viszonyulást illeti. Ez a fajta bátor és egyben valódi, emberi közösségben gondolkodás hatott rám olyan pozitívan a könyv olvasása során.

A könyvet éppen elolvastam, amikor mejelent a november 9-i számban (13. oldal) egy interjú *Michael Pflug* egykori kelet-berlini lelkésszel és feleségével *Huszonöt éve omlott le a berlini fal* címmel. Az érdekes történelmi adalékokat személyes szemszögből tálaló interjúban meglepődve olvastam a következő sorokat: „...minden lelkésznek volt kapcsolata a Stasival. Éven-te meg kellett jelennünk a kerületi hatóságoknál, ahol nagyon kedvesen érdeklődtek a gyülekezeti élet felől...”

Joachim Gauck könyvének éppen az volt az egyik fő mondanivalója, hogy minden lelkésznek lehetett volna kapcsolata a Stasival, de ahol megvalósult a lelkészek testvéri összefogása, és főleg ahol megvalósult a felülről jövő maximális támogatás, ott ez általában elkerülhető volt.

Pflug lelkész úr nem ismerhetett minden lelkészt, Gauck úr pedig ismert olyan lelkészeket, akiknek sikerült nemet mondaniuk a Stasival való együttműködésre, hiszen ő maga is kapott ebben segítséget, és felettesként ő maga is adott. Ezért hajlok arra, hogy inkább neki higgyek. És amúgy is csak nagyon nagy óvatossággal szabad mondani bármit is egy közösség „minden” tagjáról.

■ ITTÉS SZILVIA (Budapest)

Érettségi találkozó...

A Nyíregyházi Evangélikus Kossuth Lajos Gimnáziumban hatvanöt évvel ezelőtt, 1949-ben végeztek találkoztak októberben Budapesten.

Emlékeznünk, beszámolni jöttünk össze megtett utunkról, életünkről. Közben emlékeztünk arra is, hogy gimnáziumi éveinket a második világháború és annak következményei keretében... Hadikórház lett a gimnázium, s így másodévtől kezdve vándoréletet éltünk. Jártunk a Geduly Henrik Evangélikus Leánygimnáziumba délutánonként. Egy újabb évben a polgári fiúiskolában kaptunk helyet. Negyedik évünket a Szent István utcán egy nagyobb polgári családi ház helyiségeiben kezdtük el, de a front átvonulása után a központi elemi iskolában, a leánygimnáziummal koedukálva fejeztük be.

Alma materünkbe az ötödik osztálytól térhettünk vissza. Megváltozott világba, megváltozott körülmények közé.

A tanári karból *Barcs Rezső* és *Szijas Pál* „málenkij robotra” hurcolva orosz földön lelte halálát, *dr. Belohorszky Ferenc* igazgatónk börtönbüntetésének letöltése után nem térhetett vissza a katedrára. *Máczay Lajos* evangélikus hittanár – aki a *Nyírvidék* újság külsős szerkesztője is volt – a Népbírósg 1945-ben halála ítélte... Végül kegyelmet kapott, de az események és a börtönben eltöltött idő aláásták egészségét.

Az áttelepítések és menekülések újabb tanárokat hoztak. Kikötő lett az iskola számukra, ahonnan tovább lehetett lépni.

Az osztálytársak közössége is állandóan változott. Elvesztettük három zsidó osztálytársunkat is. Menekülésből hazatérőkkel szaporodtunk. Szatmárból, Erdélyből jöttek az újabbak. Ezekben a mozgalmas időkben szüleinkkel együtt az élet iskolájában edződünk, és készültünk a jövőre. De azért tanultunk is, és le is érettségiztünk.

Elmondható és bizonyítottá lett, hogy a harcban edzett és tudással is felvértezett csapat megállta a helyét. Kiválasztott vagy vállalt munkájában mindenki becsületesen, tudása legjavát adva maradandót is alkotott. A Kossuth-gimnáziumra, az ősi alma materre nem hozott szegényt egyikünk sem.

Volt olyan év, amikor hatvanan voltunk az osztályban. Érettségi tablónkon negyvenöt név szerepel, ám említett budapesti találkozóinkon már csak hatan tudtunk megjelenni. Volt mire, volt kikre emlékeznünk... Hosszú ez a sor, s egyre hosszabb lesz; és lesz idő, mikor ránk is mások emlékeznek.

Találkoztunk... Örültünk egymásnak... Emlékeztünk. Találkoztunk-e még? Istenünk a tudója...

Az énekköltő szavaival búcsúztunk! búcsúztunk, beteljesedést kérve, remélve: „Isten velünk, viszontlátásra! / Boldog útjain kegyesen / Hú kezével Ő vezessen; / Isten velünk, viszontlátásra! / Hogyha itt tán nem is, / ott az égi honba” fenn, / Jézusunk kebelén, / Isten velünk, viszontlátásra!

■ LABOSSA LÁSZLÓ (Nyíregyháza)

„Néha érdemes lenne elolvasni...”

Mindig várom az egyházi év utolsó vasárnapját. Idén a könnyeim kicsordultak, úgy örültem. Ilyenkor jobban érzem az ősi anyaszentegyház részének magam. Katolikus feleségem van, és náluk látom, ez a liturgia mennyivel jobban szolgálja az Isten imádatát. Mert ugye abban egyetértünk, hogy Istennel való kapcsolatunk alapja csak az imádat lehet? És testvéreinket, a katolikusokat is, szeretnünk kell. Ha a téves nézeteiket nem is, kultúrájukat, ami nagyrészt a miénk is, el kell fogadnunk, már csak *Lutherre* és az *Ágostai hitvallásra* nézve is. Néha érdemes lenne elolvasni, mielőtt elfelejtjük, hogy kik vagyunk.

■ NÉMETH REZSŐ (e-mail)

Tisztelt Olvasóink és Előfizetőink!

► Azt a jó hírt oszthatom meg Önökkel, hogy 2015-ben nem változik az *Evangelikus Élet* ára! Egy lapszám továbbra is 275 forintba kerül majd. Az éves előfizetési díj 14 300 Ft, a féléves 7150 Ft, a negyedéves 3575 Ft, az egyhavi 1195 Ft. Kiadónk továbbra is előfizetési kedvezménnyel, pontosabban ajándék hónapokkal „jutalmazza” azokat, akik új előfizetőt toboroznak a lap olvasótáborába. Támogatói akciónk újbóli meghirdetésével pedig továbbra is azoknak szeretnénk segíteni, akik anyagi okok miatt kényszerülnek a lapelőfizetés lemondására. A részletekről alább olvashatnak.

Páratlan páros kedvezmény

Páratlan páros akciónk keretében továbbra is jelentős kedvezménnyel hosszabbíthatja meg előfizetését, ha egy új előfizetőt toboroz az *Evangelikus Élet* olvasótáborába – ráadásul az új előfizető is kedvezményben részesül!

Ha tudomása van arról, hogy gyülekezetében – ismerősei, barátai körében – valaki fontolgatja, hogy előfizet a lapra, hívja fel figyelmét akciós ajánlatunkra, és szövetkezzenek.

Önök mindössze annyit kell tennie, hogy – mielőtt meghosszabbítja meglévő saját előfizetését (azaz díjbekérő levelünk kézhezvételét követően postán vagy banki átutalással befizeti az előfizetési díjat) – kapcsolatba lép a Luther Kiadóval, és megadja annak az új előfizetőnek a nevét és az elérhetőségét (postacímét és esetleg a telefonszámát), aki az Ön közvetítésével készül megrendelni lapunkat.

S hogy milyen kedvezményekre számíthat?

Ha Ön negyed évvel hosszabbítja meg előfizetését, akkor további egy hónapig ingyen kapja újságunkat. Dönthet ennél nagyobb időtartamú hosszabbítás mellett is, ez esetben arányosan nő az „ajándék hónapok”

száma: féléves előfizetéshez két, háromnegyed éveshez három, egész éveshez pedig négy további hónap az ajándék. Az „ajándék hónapokat” természetesen akkor írjuk jóvá, amikor az Ön által megnevezett személy ténylegesen előfizetett az *Evangelikus Életre*. Lapunk új előfizetői szintén előfizetésük időtartamának függvényében kapják majd további egy, két, három vagy négy hónapon át ingyen az újságot.

Előfizetői támogatói akció

Tisztában vagyunk azzal, hogy bizonyára most is lesznek olyanok, akik nem tudják tovább vállalni az előfizetés terhét. Ezért – ahogyan ezt az elmúlt években is tettük – szeretnénk segíteni nekik abban, hogy mégis tovább olvashassák a lapot.

Azt kérjük előfizetőinktől: ha módjuk van rá, akkor az előfizetési díjnál nagyobb összeget juttassanak el kiadónkhoz, hogy a befolyt összeggel támogatni tudjuk olyan olvasóink előfizetését, akik számára az előfizetési díj rendezése anyagi nehézséget okoz. A támogatás befizetéséhez kérjenek munkatársunktól egy pluszcsekkszelvényt, vagy pedig a most kapott csekken saját előfizetési díjukon felül az e célra szánt összeget is fizess-

sék be. Ez utóbbi esetben a csekk (vagy az átutalás) közlemény rovatába feltétlenül írják be, hogy „plusz előfizetői támogatás”, illetve ennek pontos összegét.

Várjuk azok jelentkezését is, akik anyagi okok miatt kényszerülnek a lap lemondására. Kérjük, egyértelműen jelezzék ezt számunkra, hogy a beérkezett támogatásokból az ő előfizetésüket is segíteni tudjuk.

A tavaly decemberben is meghirdetett támogatói akción eredményeképpen az összegyűlt támogatás 177 908 forint volt. Ezúton is köszönjük mindazoknak, akik fontosnak tartották, hogy támogassák azokat a testvéreket, akik csak ily módon juthatnak rendszeresen hetilapunkhoz.

***

Ha a támogatási akcióval, a páratlan páros kedvezménnyel vagy saját előfizetésükkel kapcsolatban bármilyen kérdésük, észrevételük van, forduljanak bizalommal a Luther Kiadóhoz, munkatársunk készséggel áll rendelkezésükre. A kiadó elérhetőségei: 1085 Budapest, Üllői út 24. Telefon: 1/317-5478; 20/824-5518. Fax: 1/486-1229. Elektronikus leveleiket az elofizetes@evetlet.hu e-mail címre küldhetik el.

***

Még mielőtt elfelejténék: azon előfizetők között, akik 2015. január 6-án, vízkereszt ünnepén érvényes Evangélikus Élet-előfizetéssel rendelkeznek, sorsolást tartunk. A nyertes másodmagával térítésmentesen tölthet el egy hétvégét (péntek vacsorától vasárnap ebédig) a balatonszárszói Evangélikus Konferencia- és Missziói Otthonban egy előre egyeztetett időpontban.

■ KENDEH K. PÉTER, a Luther Kiadó igazgatója

HÍREK, HIRDETÉSEK

Zuglói zenés esték – Finta Gergely orgonahangversenye

December 4-én, 18 órakor *Finta Gergely* orgonaművész szolgál adventi muzsikával a zuglói templomban. Miután 1993-ban kitüntetéses orgonaművész-tanári oklevélét megszerezte, Németországban tanult ösztöndíjjasként. Számos televízió- és rádió-, valamint hat CD-felvétel készült közreműködésével. Rendszeresen koncertezik itthon és külföldön is. 1994 óta tanít a Weiner Leó Zeneiskolában és az Evangélikus Hittudományi Egyetemen, melynek Egyházzenei Tanszékét 2001 óta vezeti. Több mint húsz évig volt a zuglói gyülekezet kántora. 2009 októberétől a Deák téri evangélikus templom orgonistája, a *Deák téri orgonazenés áhítat* művészeti vezetője. Műsorán *Buxtehude, Bach, Gárdonyi Zoltán, Mendelssohn* és *Karg-Elert* művei szerepelnek.

A francia barokk aranykora

A *Trio Inégal* koncertje december 7-én, vasárnap 17 órakor a békásmegyeri evangélikus templomban (1038 Budapest, Mező utca 12.). Műsoron *Jean-Marie Leclair, François Couperin* és *Jean-Philippe Rameau* művei. Közreműködik: *Csalog Benedek* (barokk fuvola), *Kallai Nóra* (violada gamba) és *Pétery Dóra* (csembaló).

50 ÉVE HARANGÖNTÉS
ÓRBOTTYÁNBAN
GOMBOS MIKLÓS
aranykoszorús
harangöntőmester

Kiváló magyar szakemberek által készített, külföldön is elismert magyar termékeket gyártunk (harangjátékokat is) a harangokkal kapcsolatos bármely munkához.

harangontes.hu – harangontode.hu

Levélcím: 2162 Órbottyán, Rákóczi u. 121.
Mobil: 30/948-9575, fax: 28/361-770.
E-mail: gombosmi@harangontes.hu és info@harangontode.hu.

APRÓHIRDETÉS

Templomok, templomtornyok felújítása, villámvédelem kiépítése. 29 év referenciával. Bede László, 30/943-5089.

**FIZESSEN ELŐ
LAPUNKRA!**

Új nap – új kegyelem

Vasárnap (november 30.)

Krisztus mondja: „Én vagyok az Alfa és az Ómega, az első és az utolsó, a kezdet és a vég.” Jel 22,13 (Ézs 40,13; Mt 21,1–9; Róm 13,8–12/13–14; Zsolt 24) A Szentírás utolsó mondatainak egyike ez, mellyel Jézus nyomatékosítani szeretné: ő ott volt a világ teremtése előtt is, s ott lesz a világ végén is, amikor újra visszajön dicsőségben. Nélküle semmi sem történik, s ebben a kezdetet és véget átölelő világmindenségben rám is van gondja. Az én életemet is a kezében tartja, várja az öt megszólító ószinte imádságomat, őt dicsőítő szavaimat, mert ebben a térben és időben mindent átölelő világmindenségben engem nagyon szeret. Szeretete egészen személyessé vált golgotai halálával: ő, aki a mindenség Ura, szeretetével lehajolt hozzám. Nekünk ilyen csodálatos Urunk van! Hallelujah!

Hétfő (december 1.)

Bizonyosan megkegyelmez az Úr, ha hozzá kiáltasz. Mihelyt meghallja, válasszol neked. Ézs 30,19 (ApCsel 10,4; 1Pt 1,8–9/10–13; Ézs 5,8–24) Az előző szakaszban arról olvashatunk, hogy Isten büntetéssel sújtja azokat, akik nem vesznek tudomást megtérésre hívó szaváról. Elmondja, mi segítene a népén, de az emberek kemények maradnak vele szemben. Azonban a 18. vers végén is Isten irgalma és kegyelme mutatkozik meg: „De még vár az Úr; hogy megkegyelmezessen”. Az Úr minket megmentő „legfontosabb” tulajdonsága, hogy türelmes, vár ránk, és kegyelmét szeretné adni. Ő abban leli örömet, ha kegyelmét adhatja, ha megbocsáthat, ha meghallgathat. Ezért ha a „mélységből” (Zsolt 130) kiáltok hozzá, ő nem csupán meghallgat, hanem válaszol, s válaszából mindig irgalma tükröződik!

Kedd (december 2.)

Pál írja: Mivel így vonzódtunk hozzátok, készek voltunk odaadni nektek nemcsak az Isten evangéliumát, hanem a saját lelkiünket is, mert annyira megszerettünk titeket. 1Thessz 2,8 (Zsolt 66,16; Zsid 10,32–39; Ézs 6,1–13) Pálnak mily nagy szeretete mutatkozik meg a gyülekezet iránt! Ő nem „csak” az evangéliumot volt kész hirdetni, hanem kész volt saját kényelmét feladni, sőt még életétől is lemondani, hogy embereket Krisztusnak megnyerjen. Ez az odaadásán belülről fakad, mert amikor az ember „belehal” Krisztusba, akkor már nem önmagának él (Gal 2,20), hanem Krisztusnak, az ő szeretete él benne, s Krisztus abba a szolgálatba állítja, mely emberi életet hivatott menteni. Ezzel az elkötelezettséggel, odaadással hirdeti az evangéliumot, és a krisztusi szeretettel szeretné megnyerni az embereket neki. De jó lenne Krisztusi ügyét így képviselni ebben a világban! De jó lenne lelkipáztorként, gyülekezeti tagként így szeretni az embereket, hogy készek lennénk mindent odaadni, ahogy ő is mindent odaadott...

Szerda (december 3.)

Mária pedig ezt mondta: „Magasztalja lelkem az Urat, és az én lelkem üjjong Isten, az én Megtartóm előtt.” Lk 1,46–47 (Zsolt 28,7; Kol 1,9–14; Ézs 7,1–9) Mária rendkívüli kiváltságban lehet részes, hiszen életet adhat egy piciny gyermeknek. Már ez önmagában csodálatos, de a kiváltság Isten Fiának, Jézus Krisztusnak a világra hozatalában lehetett. Isten őt választotta ki, hogy egyetlen Fiának testi életet (biosz) adjon. Ezért nyílt hálaadásra Mária ajka, s magasztalta a Mindenhatót örömeiben. Örömeinek mélysége abban is megjelent, hogy tudta, annak a Megváltónak ad életet, aki életét adja majd váltásául sokakért, és képes lesz (örök) életet (zoé) adni az őt magasztalóknak. Ezért áldhatjuk és magasztalhatjuk őt mi is!

Csütörtök (december 4.)

Békesség neked! Köszöntenek barátaid. Köszönts te is barátainkat név szerint. 3Jn 15 (Ruth 2,4; 1Thessz 5,1–3/4–8; Ézs 7,10–17) János levelének befejezéséként azokat a barátokat köszönti, akik Krisztus barátai, és barátok Krisztusban. Ez a barátság több mint emberi kapcsolat, ebben Krisztus az alap, az összekötő kapocs, a közös nevező, aki mindazok életében valóságosan jelen van, akik behívták őt a szívükbe. Aki megérti, meghallja és cselekszi az Atya akaratát Jézus Krisztusban (Jn 15,15), annak barátjává válhat Krisztus. Neked barátod-e Jézus Krisztus?

Péntek (december 5.)

József ezt mondta testvéreinek: Ne civakodjatok az úton! 1Móz 45,24 (Ef 4,3; Mt 27,27–30; Ézs 8,1–15) Nagyon megható történetbe illeszkedik József mondata. Hiszen amikor felismeri testvéreit, nem a vádolással, a haraggal, a bosszúval találkoznak, hanem azzal a végtelen szeretettel, ahogyan feltárja magát előttük. Isten akaratát és kegyelmét látja a történetekben, és ebbe simul bele az ő akarat. Mert ahol Isten akaratát és az ember engedelmissége találkozik, ott mutatkozik meg Isten kegyelme. Tudunk-e őszintén tétet hajtani Isten akaratát előtt?

Szombat (december 6.)

Jézus mondta: „A pokol kapui sem fognak diadalmaskodni egyházamon.” Mt 16,18 (Zsolt 74,2; Mt 23,37–39; Ézs 8,23–9,6) Ez örömdetes ígéret Jézus szájából, hiszen sokszor láttuk a történelem során, hogyan szorongatta a sátn Krisztus követőit. Sokszor tapasztalhatjuk, hogy az ellenség nemcsak az egyház kapuján kívülről, hanem sok esetben a falakon belülről is támad. Sokszor élhették át a poklok poklát az egyházban hívó emberek különböző időszakokban. De Jézus ígérete ma is áll, nem vesz erőt a sátn hatalma az ő népén, mert ő egyszer és mindenkorra megtörte és legyőzte a sátn hatalmát. Az egyház azért „győztes egyház”, mert a győztes Krisztusé, és mi öhozzá tartozhatunk. Jöjjön bármi, nekünk győztes Urunk van, és mi csak az ő szent nevében bízunk (Zsolt 33,21)!

■ ZSARNAI KRISZTIÁN

VASÁRNAPTÓL VASÁRNAPIG

Ajánló a rádió és a televízió műsoraiból november 30-ától december 7-éig

VASÁRNAP	HÉTFŐ	KEDD	SZERDA
8.25 / Duna Tv <i>Lyukasóra</i> (irodalmi műsor)	8.00 / Duna Tv <i>Isten kezében</i>	8.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Napi útravaló</i> (credoradio.hu)	11.30 / Pax Tv <i>Békesség hírnöke</i> (baptista magazinműsor)
9.00 / Pax Tv <i>Evangélikus istentisztelet a budavári templomból</i>	12.20 / Pax Tv <i>Utazás egy szerzetessel</i> (dokumentumfilm)	11.07 / Kossuth rádió <i>A Hely (riportműsor)</i> Kis falvak – Mencshely	13.30 / Kossuth rádió <i>„Tebened bízunk eleitől fogva...”</i> A református egyház félórása
9.30 / Bartók rádió <i>Musica sacra</i> Bach-kantáták	13.30 / Kossuth rádió <i>Erős vár a mi Istenünk!</i> Az evangélikus egyház félórása	11.45 / Pax Tv <i>Fasor 25 (riportfilm)</i>	14.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Kantáták</i> (credoradio.hu)
10.00 / ARD1 (német) <i>Evangélikus istentisztelet</i>	16.30 / Kontakt Rádió (Budapest-Terézváros) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (kontaktradio.hu)	13.10 / Pax Tv <i>Istennel szövetségben</i> (riportfilm)	19.00 / Credo Evangélikus Rádió (Szombathely) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora
10.04 / Kossuth rádió <i>Evangélikus istentisztelet Erdőkertesről</i>	20.00 / Pax Tv <i>Kút (élő interaktív műsor)</i> Műsorvezető: Deák László evangélikus lelkész	16.00 / Duna Tv <i>Múzeumtúra – francia módra</i> (francia dokumentumfilm)	20.40 / Pax Tv <i>Kenyerem, tarisznyám, hócipőm</i> (riportfilm)
10.15 / M1 <i>Biblia és irodalom</i>	21.20 / Duna Tv <i>Menjek/maradjak – London</i> (magyar dokumentumfilm)	16.20 / Pax Tv <i>Ajándék ez a nap!</i> Országos evangélicáció a Deák téri templomban	21.10 / Duna Tv <i>Jó reggelt, Babilónia!</i> (amerikai-francia-olasz játékfilm, 1987) (112’)
10.55 / M1 <i>Református ifjúsági műsor</i> András-nap, advent első vasárnapja	23.15 / M1 <i>Aranymetszés</i> (kulturális magazin)	19.35 / M. Katolikus Rádió <i>Miért szeretem?</i> Vallomások irodalomról	

CSÜTÖRTÖK	PÉNTEK	SZOMBAT	VASÁRNAP
5.08 / Kossuth rádió <i>Igéző</i>	9.40 / Pax Tv <i>Ébredj, város!</i> (koncertfilm)	5.25 / Duna Tv <i>Élő népzene</i>	6.20 / Duna Tv <i>Isten kezében</i>
9.30 / Pax Tv <i>A Poézis együttes új dalai</i>	11.07 / Kossuth rádió <i>A Hely</i> (riportműsor)	6.40 / Duna Tv <i>Élő egyház</i> (vallási műsor)	9.00 / Pax Tv <i>Evangélikus istentisztelet a budavári templomból</i>
10.05 / Kontakt Rádió (Budapest-Terézváros) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (kontaktradio.hu)	11.25 / Agnus Rádió (Kolozsvar) <i>Lélekhangoló</i> Az Evangélikus Rádiómisszió műsora (agnusradio.ro)	9.30 / Kossuth rádió <i>Szellem a fazékból</i> (gasztronómiai magazin)	9.30 / ZDF (német) <i>Evangélikus istentisztelet Wittenből</i>
11.32 / Kossuth rádió <i>Vendég a háznál</i> Gyerekekről felnőtteknek	13.33 / Bartók rádió <i>A Budapesti Filharmóniai Társaság zenekara játszik</i>	10.00 / Bartók rádió <i>Súgólyuk</i> (kulturális magazin)	9.30 / Bartók rádió <i>Musica sacra</i> (egyházzenei magazin)
19.25 / Kossuth rádió <i>Tetten ért szavak</i> Balázs Géza műsora	15.00 / Duna Tv <i>Száz kép a 20. századról</i> 1942 – Auschwitz	12.05 / Bartók rádió <i>A Pannon Filharmonikusok hangversenye</i>	9.35 / Duna Tv <i>Magyar klasszikusok új köntösben</i>
21.35 / Duna Tv <i>S. O. S. szerelem!</i> (magyar játékfilm, 2007) (99’)	23.25 / Duna Tv <i>Cérnaszalon</i> (magyar dokumentumfilm)	15.50 / Duna Tv <i>Rövidpályás úszó-Európa-bajnokság</i> (élő közvetítés)	12.05 / Duna Tv <i>Ízörzők – Tihany</i>
23.20 / Duna Tv <i>MűpArt classic</i> Richard Strauss 150. születési évfordulója	0.20 / Duna Tv <i>Csigavár</i> (magyar dokumentumfilm)	16.05 / M1 <i>Turnén a Nemzetivel</i> A Nemzeti Színház Szentpéterváron	13.30 / M. Katolikus Rádió <i>„Valaki ír a kezdeddel”</i> Vasárnapi versműsor
1.50 / Duna Tv <i>Magyar első</i> Az első magyar harang		17.10 / Pax Tv <i>Anyuka</i> (portréfilm)	14.20 / Pax Tv <i>A Magyar tudomány ünnepe, 2014</i> Előadás-sorozat az Evangélikus Hittudományi Egyetemen

Evangélikus Élet – A Magyarországi Evangélikus Egyház hetilapja

E-mail: evelet@lutheran.hu. • **EvÉlet on-line:** www.evangelikusélet.hu. • **Hirdetésfelvétel:** hirdetes@evelet.hu.
Előfizetés: előfizetes@evelet.hu. • **Szerkesztőség:** 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-1108, 20/824-5519; fax: 1/486-1195.
Szerkesztőségi titkár (előfizetési és hirdetési ügyek referense): Balla Mária (maria.ball@lutheran.hu).
Főszerkesztő: T. Pintér Károly (karoly.pinter@lutheran.hu).
Olvasószerkesztő: Dobsonyi Sándor (sandor.dobsonyi@lutheran.hu). **Korrektor:** Fedor Sára (sara.fedor@lutheran.hu).
Tervezőszerkesztő: Szabó Dávid Károly (david.szabo@lutheran.hu). **Munkatárs:** Kinyik Anita (kinyik.anita@lutheran.hu).
Rovatvezetők: dr. Eszedi Zsuzsa – Cantate (ezsu@lutheran.hu), Kende K. Péter – Oratio oecumenica (peter.kende@lutheran.hu), Véghegyi Antal – A vasárnap igéje (antal.veghegyi@lutheran.hu), Tamásy Tamás – Új nap – új kegyelem (tamytam@t-online.hu). **Szerkesztőbizottság:** Adámi Mária, Balicza Máté, B. Walkó György, dr. Fabiny Tamás, Kende K. Péter, Kiss Miklós, Orosz Gábor Viktor, Pröhle Gergely, Radosné Lengyel Anna, T. Pintér Károly.

Kiadja a Luther Kiadó (kiado@lutheran.hu), 1085 Budapest, Üllői út 24. Tel.: 1/317-5478, 1/486-1228, 20/824-5518; fax: 1/486-1229.
Felelős kiadó: Kende K. Péter (peter.kende@lutheran.hu). **Nyomdai előállítás:** Konsilo Kft. (1022 Budapest, Tapolcsányi u. 6.).
Felelős vezető: Nagy Zoltán. **Arusítja a kiadó.** **Terjesztő:** a Magyar Posta Zrt. **Terjesztési ügyekben reklamáció** a Magyar Posta Zrt. Hírlapüzletág ingyenes telefonszámán: +36-80/444-444 és a Luther Kiadónál. • INDEX 25 211, ISSN 0133-1302.

Előfizethető közvetlenül a kiadónál vagy postautalványon. Az előfizetési díj belföldön (illetve Románia és Szlovákia területén) negyed évre 3575 Ft, fél évre 7150 Ft, egy évre 14 300 Ft, európai országba egy évre 48 100 Ft (172 euró), egyéb külföldi országba egy évre 56 320 Ft (201 euró). Csak a minden hónap 15-ig beérkező lemondásokat tudjuk az azt követő hónap elsejével regisztrálni, ellenkező esetben még egy hónapig jár az újság. Beküldött kéziratokat nem örzünk meg és nem küldünk vissza. Az adott lapszámba szánt kéziratokat a megjelölt hét csütörtökéig kérjük leadni! A hétfő délutáni lapzárta kizárólag a hét végi eseményekkel összefüggő (és a szerkesztőséggel előzetesen egyeztetett) írásokat tudjuk figyelembe venni. Az e-mailben küldendő kéziratokat az evelet@lutheran.hu, a hirdeteseket a hirdetes@evelet.hu címre várjuk.

